

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА СПОРТА

В ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН ПИРОТ И МОНТАНА

Project name: Sport activities for young - Future for all in the cross-border region

Този проект е съфинансиран от Европейския съюз чрез програмата Interreg-IPA
трансгранично сътрудничество България - Сърбия.

Съдържание:

1. Общи данни за градовете	4
1.1 За Пирот	4
1.2 За Монтана	6
2. Визия, анализ на ситуацията с развитието на спорта в трансграничния регион (ретроспектива за периода от предходните пет години, текуща ситуация)	9
3. Спортна инфраструктура – изградени капацитети за спортни цели	12
3.1 Спортна инфраструктура в Пирот	12
3.2 Спортна инфраструктура в Монтана	18
4. Методи и модели за развитието на спорта (редовно обучение и факултативна спортна дейност)	20
4.1 Методи и модели за развитието на спорта в Пирот	21
4.2 Методи и модели за развитието на спорта в Монтана	22
5. Носители на спортното развитие - институционална рамка за развитието на спорта в градовете	26
6. SWOT анализ на развитието на спорта за двата града	30
7. Общи и специфични цели на стратегията	33
8. Мерки за постигане на общите и специфични цели	34
9. Спортните събития и спортния туризъм като двигатели на развитието на града	40
9.1 Спортни събития в Пирот	41
9.2 Спортни събития в Монтана	42
9.3 Дефиниция и характеристики на спортния туризъм	42
9.4 Модели на дейности в рамките на спортния туризъм	44
10. Анализ на общественото мнение - нагласите на младите хора относно развитието на спорта в техния град (анкета)	52
11. Инструменти за насърчаване на развитието на младежкия спорт	56
11.1 Инструменти за популяризиране на спорта в Пирот	56
11.2 Инструменти за популяризиране на спорта в Монтана	56
12. Списък на потенциалните проекти в областта на спорта за периода 2022-2027 г.	58
Източници:	60

Въведение

Стратегията за развитието на спорта в трансграничния регион Пирот-Монтана е документ, създаден в рамките на проекта „Спортни дейности за млади хора – бъдеще за всички в трансграничния регион” и представлява един вид инструмент за управление и подобряване на спорта и рекреативните дейности в тази териториална зона.

Стратегията възникна от реалната необходимост да се посочи важността за занимаване със спорт и рекреация, особено сред младото население, но и сред спортистите любители, които имат претенции професионално да се занимават със спорт.

Документът е замислен така, че в началото са представени общи данни за градовете, Пирот и Монтана, та съпоставимостта в основните сегменти на развитието на спорта да се покаже видима и същевременно да се създаде база за надграждането на потенциалите в тази област.

В разработката документът разглежда състоянието на спортната инфраструктура, методите за развитието на спорта, както и дефинирането на визията за развитие, общите и специфичните цели. Специална част от документа е посветена на носителите на развитието на спорта в трансграничния регион Пирот-Монтана, т.е. на важността от създаване на институционална рамка за всички програми и дейности, които допринасят за качествено развитие на спорта и рекреацията.

При изготвянето на документа бяха разгледани нагласите на младите хора по отношение на спорта, така че в този смисъл документът разглежда и начините за популяризиране на спорта сред населението.

Накрая се предлагат мерки за реализиране на поставените цели, както и потенциален списък с проекти, които могат да бъдат реализирани през идния период на територията на Пирот и Монтана.

Особеното значение на този документ е, че спортът се позиционира като важен сегмент от развитието на трансграничния регион и се разглежда чрез сравнителен преглед на двете среди, така че в този смисъл има възможности за по-нататъшен напредък в тази област.

Стратегията за развитието на спорта в трансграничния регион Пирот-Монтана е в основата на всички бъдещи дейности в този сегмент на общественото развитие. Документът представлява значителна подкрепа за всички съвместни инициативи, програми и проекти в тази трансгранична зона, тъй като териториалната концепция в подхода, развитието и популяризирането на спорта е много важна, особено при прилагането на нови знания, постижения и обмен на добри практики.

1. Общи данни за градовете

- демографската структура като основа за изготвяне на документа

Демографията е наука за населението, която изучава броя на населението и компонентите на прираст на населението (раждания и смърт, емиграция и имиграция); структура, разпространение, гъстота на населението; както и причините и последствията от демографското развитие. Демографските показатели са от ключово значение за разработването на всички стратегически документи, особено тези, които разглеждат населението като целева група и като крайни потребители и където е необходима активна роля в изпълнението на планираните мерки за постигане на поставените цели.

1.1 За Пирот

Пирот е европейски град в Югоизточна Сърбия с богата културна традиция и история, град, който се развива бързо.

Според последното преброяване на населението, домакинствата и жилищата от 2011 г. в Пирот живеят 57 928 жители. Градът заема площ от 1232 km² и е административен център на Пиротския окръг. Пирот е на 310 km от Белград, на 72 km от Ниш, на 29 km от Европейския съюз (държавната граница с България), на 88 km от София, което прави неговата позиция в изключително важен транзитен център.

Освен Пирот, в Пиротския окръг влизат и общините Бабушница, Бела Паланка и Димитровград. Площта на окръга е 2761 km², с общо население 83 699 души.

Според последните официални данни в град Пирот е съсредоточено 67% от населението, а около 33% са в селата. Гъстотата на населението е около 44 жители на км². По данните от 2017 г. броят на жителите на Пирот се оценява на 54 973 души, с тенденция към намаляване през следващия период.

Табела 1. Населението в Пирот по години

Населението в Пироту	2013	2014	2015	2016	2017
Общо	56.903	56.396	55.885	55.381	54.873
Мъже	28.563	28.306	28.022	27.752	27.526
Жени	28.340	28.090	27.863	27.629	27.347

Източник: РЗС – Публикация „Оценки за населението на Република Сърбия по пол, възраст и вид на населено място, 2013–2017.“

Жизненоважните данни показват, че от година на година смъртността превишава раждаемостта и има отрицателен коефициент на естествен прираст от -7,7 %.

В тази връзка в периода между последните две преброявания (2002 и 2011 г.) се забелязва намаление на броя на жителите с 5863, с оценка на Републиканската статистическа служба на Република Сърбия, че тази негативна тенденция продължава.

В Сърбия има леко увеличение на броя на родените деца, но независимо от това, демографският спад продължава на нивото на държавата, така че всяка година се губят около 38 000 жители.

По последни данни на Статистическата служба в Сърбия живеят по-малко от седем милиона души, което засега е много неблагоприятен демографски факт. Процесът на стареене е друг фактор, защото хората живеят по-дълго от преди. Като цяло всички страни се борят с проблема със застаряването на населението, защото няма достатъчно новородени бебета и трудоспособни хора, а смъртността е висока. Средната възраст в Сърбия е 43 години, а семейните двойки имат средно 1,48 деца, което категоризира Сърбия сред страните с най-старо население в света.

Необходимо е да се достигне средно 2,1 деца на брачна двойка, само за да се осигури проста репродукция, т.е. за да остане на сегашното ниво.

Според броя на децата в Пирот най-много са семействата с едно дете (34,21%), следват семействата с две деца (26,81%), докато с три и повече деца са 2,75% от семействата от общия брой на семействата с деца.

Табела 2. Структура на семействата според броя на децата в семейството, 2011 г.

	Пирот	Участие в общия брой семейства (%)
Брой семейства - общ	17.993	100,00
Брой семейства без деца	6.519	36,23
Брой семейства с деца	11.474	63,77
Брой семейства с 1 дете	6.155	34,21
Брой семейства с 2 деца	4.824	26,81
Брой семейства с 3 деца	430	2,39
Брой семейства с 4 деца	48	0,27
Брой семейства с 5 или повече деца	17	0,09
Среден брой деца в семейството	1,51	/

Източник: РЗС, Книга 17 - Семейства с деца Данни по общините и градовете, 2011.

Според възрастовата структура в Пирот, най-многобройната категория е населението на възраст 55-59 години, докато най-малко е населението на възраст 85 и повече години. Средната възраст на населението е 44,2 години.

Според изчисленията за 2017 г. от общото население в Пирот около 50,16% са мъже и около 49,84% жени.

Населението в трудоспособна възраст от общото население през 2017 г. е 64,7%.

Икономически/ работно активни са 24 342 жители, т.е. 42% от общото население в Пирот.

Табела 3. Структура на населението

	Град Пирот	Структура на населението в Пирот (%)	Население в окръга	Структура на населението в окръга (%)	Население в Сърбия	Структура на населението в Сърбия (%)
Мъже	27.526	50,16	43.543	50,65	3.419.815	48,71
Жени	27.347	49,84	42.421	49,35	3.601.043	51,29
Общо	54.873	100	85.964	100	7.020.858	100

Извор: Републиканска статистическа служба

През 2016 г. Пирот получи статут на град. Според степента на развитие на единиците на местното самоуправление, град Пирот е класиран във втора група, чието ниво на развитие варира от 80% до 100% от средното за страната. Град Пирот се характеризира и с богато културно съдържание и с институции, които са пазители на културната идентичност, Музеят на Понишавле Пирот, Народната библиотека Пирот, Културният дом Пирот, Народният театър Пирот и Галерията „Чедомир Кръстич“.

Благодарение на културно-историческото наследство и природния потенциал, особено на Стара планина, Пирот може да се похвали с нарастващо ниво на развитие на туризма. Климатът на Пирот е умерено континентален, характеризира се с влажна и приятна пролет, топло лято и предимно студена зима.

1.2 За Монтана

Монтана е град, разположен в северозападната част на Република България, в долината на река Огоста и е географски център на Северозападна България. Намира се на 113 км северно от София, на 38 km от Враца, на около 50 km южно от река Дунав и на около 30 км източно от границата със Сърбия. Община Монтана заема площ от 676,11 km², което е 18,68% от територията на област Монтана. През територията му преминават главните пътища в страната - Е 79 (Видин - София - Кулата) и ж.п.

От 01.02.2011 г. в област Монтана живеят 148 098 души, което представлява около 2,0% от общото население на страната. По брой жители област Монтана се нарежда на 18-о място сред областите в България.

Прогнозите и анализите на ООН изчисляват, че България ще се окаже в най-тежка ситуация като европейска страна, която ще загуби 40% от населението си до 2040 г.

Данните от последното преброяване показват, че област Монтана е една от трите области, най-засегнати от обезлюдяването (преди нея са само областите Враца и Видин).

В периода между двете преброявания от 2001-2011 г. населението на област Монтана намаля с 34 160 души, което е среден годишен процент на намаление от 1,75%. За страната средният годишен процент на намаление за този период е 0,7%.

Повече от половина от намалението на населението (57,8%) се дължи на отрицателния естествен прираст (повече умрели, отколкото родени). Другата половина е следствие от вътрешна и външна миграция, тъй като вътрешните миграции /емиграции на населението от

Монтана към София и други големи градове /почти два пъти /1,7 пъти/ е по-висока от външната.

Във всички общини на област Монтана се наблюдава тенденция на намаляване на населението през 2011 г. спрямо 2001 г. Община Монтана е с най-нисък коефициент на обезлюдяване - 12,3. Следват община Вършец и община Берковица - с около 17%. По данните от 01.02.2011 г. в област Монтана живеят 72 841 мъже (48,8%) и 75 257 жени (50,2%), или 103 жени на 100 мъже.

Данните от последното преброяване показват, че в окръг Монтана продължава процесът на демографското застаряване, което се изразява в намаляването на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаването на дела на населението на възраст 65 и над.

За първ път след преброяването след 1965г., от 01.02.2011 г. констатирано е увеличение на дела на населението във възрастовата група 15 - 64 години. Спрямо 2001 г. този дял нараства с 1,2%, от 62,5% на 63,7%.

Табела 4. Население на община Монтана

Община	Население 31.12.2019 г. - брой	Население 31.12.2019 г. – % от общия брой в областта	Нарастване на населението	Прираст насељености- %
Област Монтана	127 001	100,0	-2 636	-2,0
Берковица	16 044	12,6	-299	-1,8
Бойчиновци	8 090	6,4	-34	-0,4
Брусарци	4 200	3,3	-111	-2,6
Вълчедръм	8 286	6,5	-207	-2,4
Вршец	6 901	5,4	-134	-1,9
Георги Дамяново	2 151	1,7	-23	-1,1
Лом	23 967	18,9	-576	-2,3
Медковец	3 413	2,7	-87	-2,5
Монтана	47 014	37,0	-1 120	-2,3
Чипровци	3 066	2,4	-73	-2,3
Якимово	3 869	3,1	28	0,7

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

По данните на НСИ към 31 декември 2019 г. община Монтана заема първо място по население в област Монтана. По населени места териториалното разпределение на населението показва, че от общия му брой до 2019 г. 82% от населението е съсредоточено в общинския център – Монтана. Тази териториална структура показва типична градска община.

Гъстота на населението на община Монтана на 31.12.2019 г. е 69,6 жители на km², което е почти 2 пъти повече от средното за областта (34,9 жители на km²). Средната гъстота на населението за страната е 62,6 души на км², което я прави близка до общината.

Половата структура на населението на община Монтана има пропорции, характерни за държавата и областта. От общото население до 2019 г. мъжете са 22 894, или 49% от общото население на общината, и 24 120 жени (51%). На 101 мъже се падат 105 жени, или броя на жените е по-голям от броя на мъжете.

Табела 5. Населението по работоспособност *Население по възрастови групи в общината ановништво по старосним групи у опитини Монтана*

Година/Индикатор	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо	49 995	49 267	48 752	48 134	47 014
Население под трудоспособна възраст	7 117	7 110	7 159	7 167	7 031
Население в трудоспособна възраст	30 359	29 680	29 089	28 475	27 536
Над трудоспособна възраст	12 519	12 477	12 504	12 492	12 447

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Климатът е умерено континентален, със студена зима и топло лято.

В Монтана съществува активен културен живот. Сред основните забележителности на града са Историческия музей и художествената галерия „Кирил Петров“, Драматичния театър, а най-известното историческо място е архитектурният комплекс и крепостта Кастра ад Монтаненциум, разположени на хълма Калето.

2. Визия, анализ на ситуацията с развитието на спорта в трансграничния регион (ретроспектива за периода от предходните пет години, текуща ситуация)

Чрез плана за развитието на град Пирот за периода 2021-2028 г. се определят насоките на развитието на града, в които спортът се разглежда чрез развитието на социалните дейности.

Р Република Сърбия спортът се регулира от Закона за спорта (Официален вестник 10/2016 г.)

„Този закон урежда правата и задълженията на спортистите и другите физически лица в системата на спорта, въпросите, свързани със правния статут, организацията и регистрацията на предприемачи и юридически лица в системата на спорта (наричани по-нататък: организации в областта на спорта), обща интерес и нуждите и интересите на гражданите в областта на спорта, финансирането, категоризацията в областта на спорта, националната стратегия за развитие на спорта в Република Сърбия, училищните и университетските спортове и физическото възпитание на деца в предучилищна възраст, спортните съоръжения, организиране на спортни събития, национални признания и награди за особен принос в развитието и утвърждаването на спорта, воденето на отчетност и контрол върху работата на организациите в областта на спорта.“

Спортът е един от ключовите сегменти от развитието на град Пирот, както е посочено от дефинираната визия в рамките на Плана за развитие на град Пирот за периода 2021-2028 г. „Пирот е развит и конкурентоспособен град, със запазено и защитено природно и културно наследство, със специфична местна гастрономия и марки, качествена околна среда, с подобрена инфраструктура, стабилна икономика и благоприятна бизнес среда, град на спорта и младите хора.“¹

„Визията за развитието на спорта в трансграничния регион Пирот-Монтана може да се дефинира по следния начин: *„Спортно-рекреационно развит регион, с традиции в спорта, подобрена спортна инфраструктура в областите за развитие на спорта, регион на спортни инициативи и събития, регион на млади и успешни спортисти.“*

Младите хора са потенциалът на обществото, ресурс на иновациите и двигател на развитието и напредъка. Младото население е основата за развитието на всички слоеве на обществото и затова е необходимо да се вложат усилия в непрекъснато и системно развитие на младежта и да се установи партньорство между младото население и държавата за подобряване на позицията и активното участие в обществото.

Всичките стратегически документи, програми, ръководства, насочени към младите хора, трябва да настояват за подкрепа на държавата и местното самоуправление по отношение на непрекъснатата работа с младите хора и за сметка на младите хора чрез осигуряване на условия, които ще дадат възможност на младите хора да използват своите ресурси и потенциали. Също така е важно да се иницира активното участие на младите хора в обществото, защото чрез приноса си към собственото си развитие те ще повлияят върху развитието на местната общност и обществото като цяло.

¹ План развоја града Пирота 2021-2028

Всички секторни политики трябва да припознават младите хора и техните нужди и потенциали и да им позволяват да участват във вземането на стратегически решения. Стратегията е „гаранция за младежите” от държавата, но и „гаранция за държавата” от младежите, че ще действат заедно за реализиране на целите.

Пирот и Монтана, като два града партньори в програмите за трансгранично сътрудничество България-Сърбия, от години инвестират в развитието на спорта чрез реализиране на различни проекти. По този начин е изградена значителна спортна инфраструктура (спортни игрища, детски площадки, пързалка и др.), но се инвестира и в обучението на младите хора в спорта.

Пирот е известен от десетилетия с богатото си съдържание на спортни дейности. Градът също така има и богата спортна традиция, така че първото гимнастическо дружество в Пирот е основано през далечната 1890 година.

Днес Пирот има 52 спортни клуба и сдружения, което оправдава епитета му на спортен град. Повечето дейности са съсредоточени върху футбол, баскетбол, хандбал, волейбол, лека атлетика, гимнастика, карате, бокс и други. Центъра на спортните събития е в самият градски център, въпреки че инициативата не липсва и в околните села.

Спортът е един от приоритетите на развитието на града, тъй като навреме се стигна до извода, че е необходимо децата от най-ранна възраст да се насърчават и да се включват в спорта и рекреацията, докато фокусът върху възрастните хора беше върху осигуряването на достатъчно спортно съдържание, което значително би подобрило и тяхното здраве и качество на живот.

Когато говорим за развитието на спорта, трябва да се отбележи, че през последните 10 и особено 5 години са изградени много нови, но и реконструирани стари спортни съоръжения. През този период в Пирот са изградени детски площадки, Адреналин парк, център за спорт и рекреация в село Дойкинци на Стара планина, детски площадки и паркова мебел, и започва изграждането на спортен комплекс за открити басейни.

Финансовите източници за тези инвестиции бяха осигурени от бюджета на град Пирот, но и чрез качествено изпълнение на проекти от ресорното министерство и ИПА Програмата за трансгранично сътрудничество България-Сърбия.

„Спортният център Пирот”, институция, учредена от местната власт, в рамките на своята дейност отговаря за качествено управление и поддръжка на спортните съоръжения, разнообразие от спортни съдържания, промоционални дейности, свързани със спорта, подкрепа за предучилищни, училищни и рекреационни спортове и масова физическа култура чрез организиране и провеждане на различни прояви, стимулиране на спорта и здравословния начин на живот във всички категории от населението.

Когато говорим за ситуацията в община Монтана и България като цяло, по данните от декември 2017 г. нивото на физическата активност на гражданите се е увеличило с 10% спрямо 2013 г. Данните сочат, че най-голям дял в подобряването на нивото на физическа активност в страната имат мъжете на възраст между 15 и 39 години и жените на възраст между 25 и 39 години. Подобна е ситуацията и на местно ниво, тоест на нивото в община Монтана.

Въпреки че има данни, че около 70% от българите никога не са се занимавали с физически дейности и спорт, през последните пет години в България се наблюдава тенденция за повишаване на физическата активност на гражданите.²

Около 13 на сто от българските граждани на възраст от 18 до 65 години се занимават активно със спорт. Важно е да се отбележи, че хората, които не спортуват в свободното си време/извън работа, смятат, че основните пречки са липсата на изградени спортни навици (36%), липса на желание (33%) и липса на свободно време (30 %).

Освен това е видно, че община Монтана инвестира в местния спорт. Особено важно е развитието на следните спортове: баскетбол, футбол, волейбол, борба, карате, джудо, лека атлетика, автомобилизъм, кикбокс. Спортът се организира чрез работата на спортни клубове, повечето от които са лицензирани. Спортните дейности, дейности на клубовете и събитията са ориентирани предимно в града, докато в селата има по-малко спортни прояви.

Освен това, което предлагат общината и клубовете съществува и допълнително спортно и рекреационно съдържание, предлагано от повечето хотели в и около града, защото посетителите имат възможности за различни спортни дейности: плуване, волейбол, баскетбол, футбол и др., което значително обогатява спорта и туристическата оферта на този регион.

Град Монтана разполага със спортен комплекс „Огоста“, който включва стадион, голямата спортна зала, както и други съпътстващи спортни съоръжения: баскетболна зала, зала по борба и джудо, три открити тенис корта, два открити басейна и един на закрито. Въпреки че този комплекс има задоволително съдържание в количествено отношение, той все още отговаря не напълно на нуждите на спорта на местно ниво.

Община Монтана, с помощта на еврофондовете и програмите на министерствата на Република България, през последните няколко години успя значително да подобри съществуващата инфраструктура и да изгради нова, особено в околните села.

През последните пет години най-важните инфраструктурни проекти в Монтана са стадиона „Огоста“, който е изцяло реконструиран, две тренировъчни площадки, 20x40м и 30x70м до главния стадион, както и игрището в село Николово.

² Национални програм за развој физичког васпитања и спорта 2018-2020
НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА 2018 – 2020 г.

3. Спортна инфраструктура - изградени мощности за спортни цели

Предпоставка за осъществяване на дейностите в областта на спорта, физическото възпитание и рекреация е наличието на достатъчен брой спортни съоръжения. Много е важно съоръженията да отговарят на предписаните условия, за да могат да се извършват спортни дейности в тях.

В архитектурен смисъл, спортните съоръжения подразбират всички пространства и повърхности на открити или закрити строителни съоръжения, които включват помощни помещения и трибуни, предназначени за извършване на различни дейности, включващи тренировки, състезания, рекреационни упражнения.

Спортните съоръжения могат да бъдат проектирани и изградени за специални цели. Също така могат да бъдат проектирани и изградени като многофункционални комплекси с разнообразно оборудване като спортни зали, стадиони, центрове за рекреация, училищни съоръжения за физическо възпитание.

Осигуряването на такова условие изисква отделяне на големи материални средства, които не могат да бъдат осигурени от самите ползватели (спортни клубове, организации, физически лица), но е необходимо да се осигурят други източници на финансиране.

Пирот е град, който със съществуващата си инфраструктура, предишните спортни постижения и спортен дух, предлага възможност за развитие на спорта в областта на спортно-състезателните и в областта на спортно-рекреационните дейности. През последните няколко години град Пирот демонстрира ускорено развитие на спортно-рекреационните дейности чрез подобряване на спортната и рекреационна инфраструктура.

По-доброто използване на съществуващите терени и съоръжения за спортни и развлекателни дейности като (пътеки за пешеходен туризъм, зони за пикник, велоалеи, адреналин паркове, плувни басейни, спортни зали и стадиони и др.) допринасят за подобряването на спорта не само на местно, но и на регионално ниво.

Със създаването на Спортния център Пирот, с изграждането и реконструкцията на обекти, които са под негова юрисдикция, се създадоха условия за успешно планиране и осъществяване на спортно-рекреационни дейности. Основна предпоставка за развитието на детско-юношеския спорт са качествените и разнообразни съоръжения, предназначени за спортно-рекреационни дейности.

3.1 Спортната инфраструктура в Пирот

Пирот от години инвестира в развитието на спортната инфраструктура, както от бюджета на града, така и от донорски източници, сред които ЕС е водещ чрез програмите за трансгранично сътрудничество по ИПП България и Сърбия.

Спортна зала Кей

Тази зала е построена през 2006 г. със средства на Европейския съюз. Площта ѝ е 2400 квадратни метра. Капацитетът на залата е 800 места. Паркетът, който е положен в залата е със сертификат на FIBA. Залата включва и малка зала за бойни изкуства. Малката зала е с площ от 180 m² и разполага с пълно спортно оборудване за бокс, карате, джудо и тенис на маса. В залата се намира и модерна фитнес зала.

Балонна зала

Обектът е построена през 2008 г. Площта на залата е 1200 m² (със съблекални и пълно оборудване за игра на мачове).

Градски стадион с четири тревни терени

Градският стадион с лекоатлетическа писта и трибуни е с капацитет 10 000 зрители, трибуна, която е покрита и три помощни тревни игрища със съпътстващи помещения. Всички споменати игрища се използват предимно от футболните клубове. В рамките на този комплекс е предвидено изграждането на терен с изкуствена трева.

Тенис кортове (пет шлакови корта)

През изминалия период са уредени всичките пет тенис корта, а се предвижда и подреждането на трибуните и фасадата. Миналата година (2020 г.) Тенис клуба Пирот дари на град Пирот тенис кортовете, които ще бъдат стопанисвани от Спортния център Пирот. Град Пирот инвестира около един милион динари в подмяната на тенис постелката, която сега е в изключително състояние, така че са създадени условия за непрекъсната работа на двата тенис клуба и на хората, които рекреационно се занимават с тенис.

Младежки стадион

Това съоръжение, което допреди няколко години беше разрушено място, а има богата спортна традиция, защото много пиротски спортисти са започнали кариерата си тъкмо тук, беше реконструирано с евросредства с участието на града и получи изцяло нов изглед и предназначение. Днес това е комплекс от хандбални и баскетболни игрища с тартан, изградени съблекални и трибуни с капацитет 1200 и 800 места.

Снимка 1. Младежки стадион

Този стадион е реконструиран със средства, осигурени от трансграничната програма ИПП България-Сърбия, което придаде изцяло нов облик на традиционното спортно съоръжение.

Мини игрища (3)

Това са модерни игрища с изкуствена настилка и голове за футбол на закрито, които могат да се използват както от деца, така и от възрастни. Тези игрища са особено подходящи за рекреационен футбол за деца, младежи и хора на средна възраст. Тъй като се намират в доста населени части на града, предназначението им по отношение на рекреация на гражданите е много използвано. Развлекателният футбол, характерен за тези игрища, е игра, която е гъвкава, така че е възможно да се приспособи продължителността и броя на играчите към изискванията на участниците в играта.

Снимка 2. Мини игрище

Вътрешен басейн

Това съоръжение е открито през 2016 г. и е едно от най-модерните спортни съоръжения от този вид в Сърбия. Комплексът от закрити басейни разполага с голям басейн с размери 33x25 метра и дълбочина 2 метра, както и басейн за неплуващи с размери 12,5x8 метра и променлива дълбочина от 0,7 до 1,2 метра. В рамките на басейна има фитнес зала и спа център със сауни. С изграждането на закрития басейн, Пирот създаде възможност за развитие на различни програми от спортно-развлекателни дейности, които се реализират във водата (плуване, водна топка, фитнес програми, водни упражнения и др.). Плуването е дейност, която постига редица положителни ефекти за здравето. В близост до това място е започнало изграждането на комплекс от открит басейн.

Градски ски курорт

Този ски курорт се намира на 12 км от града. Пътеката е покрита със система за изкуствен сняг и превозно средство за подравняване на пътеката (снегорин- моторна шейна). Градската ски пътека е осветена по цялата си дължин и може да се използва и за нощни ски. Ски пистата при Планинския дом (Планинарски дом) е с модерна въжена линия тип плоча с капацитет 400 скиори на час, която е резултат на реализирания проект подкрепен от страна на Министерството на Република Сърбия. С красотата си пътеката привлича много посетители и любители на ски, които в стремежа си за активна почивка в близост до града, имат

възможност да карат ски като едно от най-атрактивните спортно-развлекателни дейности. Един от основните фактори за развитието на предлагането на спортния туризъм е привлекателността на района, където се създава туристическата оферта, т.е. където се осъществяват спортно-развлекателните дейности. Ски пистата на Стара планина, с която разполага Пирот, е една от най-атрактивните локации, която е предназначена за деца и младежи, но и за възрастни любители на ски. Пътеката е най-посещавана по време на Коледното ски училище, когато всички деца от Пирот имат възможност да се научат да карат ски безплатно.

Снимка 3. Пързалката в Пирот

Градска зона за къпане в Пирот

Дълги години това място е било уредено място за плуване на открито. Тази зона за къпане има голям потенциал за по-нататъшно развитие на спортно-развлекателни предложения. Площта за къпане е 7 хектара и има първокласна вода от Завойско езеро. Анализите на водата през сезона за къпане показват, че в най-голям брой проби водата е с първо качество. Години наред град Пирот инвестира значителни средства в поддръждането на зоната за къпане с визията на бъдещия Аква парк. Поставени са големи пързалки, аква паркови мебели и спортни игрища. По стечение на обстоятелствата това съоръжение не работи през последните две години.

Трим пътеки на хълма Сарлах

Трим пътеките на кея на река Нишава са дълги 1250 m, 2500 m и 4000 m с видимо направена дължина и тренировъчни станции (дървени вал, пейки и греди). На всяка спирка има дървени къщички с художествени картини на наши академични художници, така че цялата тримписта е галерия на открито, което я прави уникална в Европа. Откъм пазарската страна на кея, в близост до Големия мост, намира се детска трим писта-полигон, която се превърна в любимо място за игра и упражнения на децата.

Планинската трим пътека на Сарлах е дълга 500 метра. Тази пътека се простира от подножието на хълма Сарлах и стига до върха, където се намира място за наблюдаване със

защитна ограда и пейки. Покрай пътеката се намират курорти с дървени маси и пейки, дървени къщички с художествени картини, тренировъчни площадки с устройства и две открити класни стаи за деца за обучение сред природата. В рамките на тази пътека за сега се намира занемарено спортно игрище, т. нар. „плоча“.

Велосипедни пътеки

Пирот може да се похвали и с модерни велосипедни пътеки, велоалеи, които минават през центъра на града. Тези пътеки дават възможност на жителите на Пирот, както и на туристите, попаднали в този град, не само, по здравословен начин, да се транспортират от една част на града до друга, но и значително да повишат нивото на физическата си активност с крайно положителен резултат за здравето. Известно е, че колоезденето спада към групата на популярните спортно-развлекателни дейности от всички възрастови категории, а това, което го отличава от другите дейности, е възможността за много прецизно дозиране на тренировъчното натоварване.

Пътека за ролкови кънки

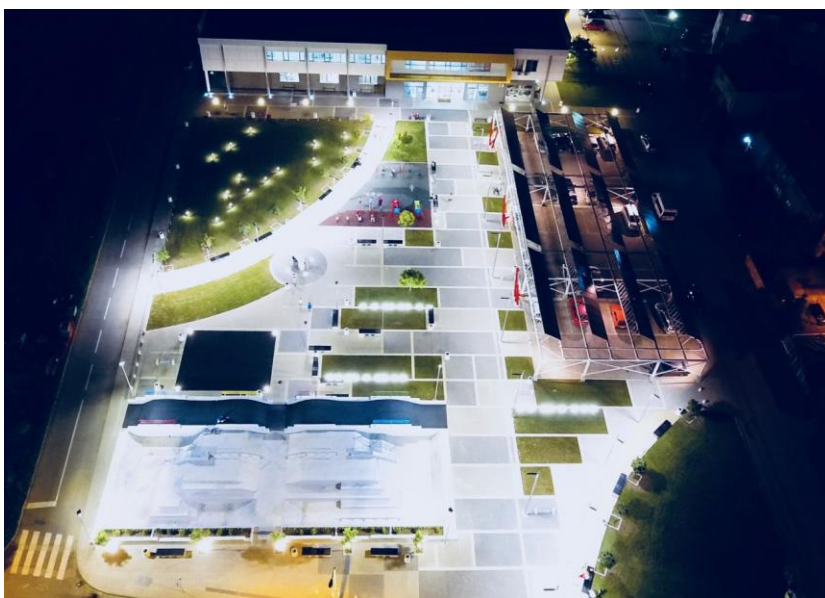
Тази пътека се простира от Големия мост до Хала Кей, през Пешеходния мост до трафик полигона. Тази пътека е направена благодарение на средствата получени от Министерството на младежта и спорта.

Градска ледена пързалка

Тази пързалка е набавено със средства, осигурени от изпълнението на проекта от програмата ИПА за трансгранично сътрудничество България-Сърбия. Пирот значително обогати спортно-развлекателното си предложение през зимския период и се изравни с много модерни градове, които в своето спортно-развлекателно туристическо предложение имат уредени ледени пързалки предназначени за кънкьори от всички възрасти. Каране на кънки принадлежи към групата на градски спортни дейности, които в днешно време се реализират предимно на уредени пързалки, разположени в градските райони. С карането на кънки се постига цял набор от ползи за здравето, които варират от подобрен баланс, сила на долните крайници, издръжливост, гъвкавост, координация, до умствена годност и по-добро психическо и емоционално здраве. Забавният компонент на кънките на лед привлича деца и младежи, което създава възможност за организиране на училище по кънки с голям брой участници. В училището по кънки децата усвояват основите на техниките на пързаяне, социализират се и задоволяват нуждата от ежедневна физическа активност.

Адреналин парк

Това е ново съоръжение, изградено на платото пред закрития басейн, чието изграждане е финансирано от програмата ИПА за трансгранично сътрудничество България-Сърбия. Това е много модерно съоръжение с детска площадка, скейт парк и вълнообразни велоалеи. На това място в бъдещето е запланувано да се построи изкуствена скала, която да популяризира спортното катерене, като една от най-атрактивните и най-модерни спортно-развлекателни дейности. Изкуствените скали заместват естествените скали, давайки на участниците възможност да изпробват своята сръчност, сила, мускулна издръжливост и накрая смелост. В рамките на адреналин центъра намират се пътеки и препятствия за каране на скейтборд. Тези препятствия и пътеки са проектирани да бъдат достъпни за скейтъри с различни нива на знания и способности.

Снимка 4. Адреналин парк

Открит басейн в Пирот

Изграждането на комплекса за открит басейн в Пирот е в ход, като завършването на дейностите се очаква през 2022 г. Комплексът е позициониран в атрактивната част от по-широк градски участък и обхваща район, където напоследък се извършват урбани промени, обхващащ площ от около 2,2 хектара.

Басейни: В частта на зоната за къпане са предвидени два басейна: детски басейн с дълбочина 10 cm - 40 cm и голям басейн с дълбочина 1,40 - 1,60 m. В рамките на големия басейн има по-плитка част - плажната ивица на басейна, която се спуска от дълбочина 20 cm до дълбочина 60 cm, където е поставена ограда към плувната част на басейна.

Комплексът включва и следните съоръжения: публична тоалетна - партерна сграда с достъп от парка, заведение за хранене - съоръжение на партерен етаж, което има достъп от парковата зона и от зоната на басейна през летни градини, ползвателите на парка имат достъп вътре в съоръжението, докато ползвателите на басейна могат да ползват лятната градина и услугите за продажба на гишета и гардеробното помещение, което също е най-голямото съоръжение, предназначено за ползвателите на басейни. Сградата е на партерен етаж и се строи на строителна линия, която съвпада с регулацията. Съоръжението разполага със сутерен, който е предназначен за настаняване на басейново оборудване и уплътняващ басейн. Парково пространство - предвиденото пространство за парка и спортно-развлекателните съоръжения е в северната част на локацията.

Доминиращите пространствени единици са площадът, паркът и спортно-рекреационното пространство, където тези съдържания не са оградени и ясно разграничени, а се сливат едно с друго. Предвидено е място за игра на децата. В комплекса ще бъде поставен фонтан в нивото на павата, който със сигурност обогатява амбиентния образ на централната зона.

Спортните съоръжения са частично преместени, но са включени в зеленината: баскетболни игрища, игрище за падел, боулинг писта, както и шах с големи фигури, трим писта за бягане.

Комплексът ще бъде богато спортно-развлекателно предложение за жителите на Пирот, както и за туристите и гостите, решили да прекарат няколко дни в Пирот.

3.2 Спортна инфраструктура в Монтана

Община Монтана от години инвестира значителни средства в проекти за развитие на спортната инфраструктура в града и селските райони. Спортната традиция, която е характерна за тази община, е в основата на здравословния начин на живот, рекреация и професионален спорт на младите хора и останалите граждани.

Спортните съоръжения в Монтана се поддържат и ремонтират редовно. Най-важните сред тях са:

Спортна зала Младост

Спортната зала Младост е построена през 1978 г. Намира се в непосредствена близост до ж.к. „Младост“. Първоначално е била предназначена за волейболната зала, но години по-късно е предадена на Баскетболния клуб „Монтана 2003“. В момента в залата се организират официални мачове по баскетбол и волейбол и други турнири – карате, танци, бойни изкуства. Залата е с капацитет 1000 места и е газифицирана. Обща площ на залата е 3000 m², демонтирана и застроена площ. Спортното съоръжение се състои от една голяма зала, зала с дължина 45 m и ширина 22 m и три малки зали. На горния етаж на спортната зала има обособени помещения за 5 магазина и два офиса.

В Спортния клуб Младост се практикуват следните видове спорт: художествена гимнастика, волейбол, хандбал, футбол, кикбокс.

Спортен комплекс Огоста

Включва стадион и голяма спортна зала, както и редица други спортни съоръжения: баскетболна зала, зали за борба и джудо, три открити тенис корта, два открити басейна и един закрит. Комплексът „Огоста“ е в добро състояние. През 2012 г. сградите бяха ремонтирани, ремонтирани са тротоарите и тревните площи, монтирано е осветление и ново електронно табло във волейболната зала.

Спортна зала Огоста

Спортната зала Огоста се намира в Спортния комплекс Огоста и построена е през 1975 г. Капацитетът ѝ е 500 места. Тук тренират волейболисти от всички възрасти от Монтана. В залата също така се организират и официални турнири по карате, джудо и бойни изкуства.

Стадион Огоста

След ремонта – изграждане на осветление, дренажна система и подмяна на пласта на игрището, стадионът отговаря на стандартите на Българския футболен съюз за мачовете от Първа професионална лига. Ремонтът е извършен в рамките на проекти за трансгранично сътрудничество на Министерството на младежта и спорта. Повече от двеста деца и младежи в Детско-юношеската школа на Футболния клуб „Монтана 1921“ тренират тук. През сезон 2021/2022 мъжкият отбор на Монтана игра във Втора професионална лига. На 3 септември 2021 г. професионалният футболен клуб /ПФК/ „Монтана 1921“ тържествено отбеляза 100 години от съществуването си.

Футбол - капацитет: 6000 места

Център за рехабилитация

Това е двуетажна масивна сграда, намираща се в спортния комплекс „Огоста“, където на първия етаж има СПА център и съблекални, а на втория етаж са административно - тренировъчни стаи, зала за пресконференции, лекарски кабинет, офиси и др. Центърът служи основно за нуждите на футболния клуб.

Спортен комплекс Виталика

Спортния комплекс Виталика Reborn изцяло е реновиран през 2015 г. На клиентите си комплексът предлага много услуги и спортове. В резултат на работата си това съоръжение има десетки медали и купи по кикбокс. Във залата с тренивора могат да се провеждат групови тренировки за следните спортове: кикбокс, тайбо, зумба / денс фитнес. Комплексът също предлага и всички видове масажи, сауна и нова и напълно оборудвана фитнес зала, залата има и фитнес инструктор, както и протеинов бар, сауна, солариум и спортни уреди и аксесоари.

Спортно-атрактивния комплекс „Аугуста“

Спортно-атрактивният комплекс „Аугуста“ е неразделна част от хотела „Европа“ и е най-голямото развлекателно съоръжение в Северозападна България.

Най-големият развлекателен комплекс в Северозападна България се намира на два километра от центъра на Монтана и на всички свои посетители предлага много забавления и положителни емоции.

Комплексът Аугуста разполага с басейни, двускоростна пързалка, игрище за плажен волейбол, плажен футбол и баскетбол, ВИП релакс зони, плажни барове, летен и зимен ресторант и паркинг. Хотелската част се състои от 6 вили с гледка към Стара планина.

Скейтборд площадка „Слънчева градина“

Скейтборд площадката в Слънчевата градина е построена през 2003 г. На локацията се намира най-голямата скейт рампа на Балканския полуостров. От 2006 до 2014 г. се организира Европейското първенство по скейт на рампа за аматьори с участието на най-известните спортисти в Европа и гости от Южна Америка и Австралия. През 2008 г. европейски шампион става Веселин Захариев от Монтана. Първенства от такъв ранг се провеждаха за първи път в България и станаха голяма атракция за младите хора в този град.

Община Монтана разполага и с футболни игрища в селата (има 16 стадиона) - от които само няколко (Николово, Крапчене, Долно Белотинци, Липен, Габровница, Благово и Д-р Йосифово) функционират активно и се използват за мачове А и Б регионална лига

Снимка 5. Стадион Монтана

4. Методи и модели за развитието на спорта (редовно обучение и факултативна спортна дейност)

Целта на развитието на спорта в град Пирот е да се подобри състоянието на съществуващата спортна инфраструктура, да се изградят нови, модерни, качествени и атрактивни спортни съоръжения, които да бъдат оборудвани с качествено спортно оборудване, но и да се създаде качествена и устойчива система за управление на спортната инфраструктурата, която ще направи спортните съоръжения достъпни за всички категории от населението и която ще запълва спортните съоръжения за крайните потребители, за които са предназначени.

Спортните съоръжения трябва да са достъпни за деца, млади хора, за най-добрите спортисти, за любителите на отпих и за възрастни хора. По-специално трябва да се спазват принципите за достъпност на спортните съоръжения за хора с увреждания, като по този начин се създават реалистични условия за реализиране на приобщаващата роля на спорта.

Тези съоръжения могат да бъдат на открито и закрито и по отношение на предназначението да се използват за тичане, тренировки, рекреация и други подобни. Те са много важни при реализирането на спортове, които изискват специално оборудване като плувни басейни, спортни зали или спортни зали за физическо възпитание.

Позовавайки се на националната стратегия за развитие на спорта в Сърбия, беше направена обща класификация на спортните съоръжения:

- Училищни спортни съоръжения (фитнес зали и спортни игрища на открито)
- Спортни центрове (комплекси от закрити и открити спортни игрища)
- Специални спортни съоръжения (задоволяващи нуждите на един спорт, напр. футболен стадион, различни спортни игрища на открито и др.)
- Адаптирани зони за упражнения.

Върховния спорт е област на спорта, която включва спортни дейности, които водят до изключителни (върхови) резултати и спортни качества. Съгласно Закона, качествения спорт включва дейности, в рамките на които се постигат забележителни спортни резултати на местно и национално ниво, както и резултати, постигнати от спортисти на международни състезания, като тези резултати не се категоризират като най-високи.

Според Закона за спорта, върховния спорт се характеризира с дейности, които показват изключителни спортни качества и резултати. Това означава, че епитетът върховен могат да носят онези спортисти и спортни браншове, които постигат върхови резултати на международната сцена.

Във върховните резултати са вплетени и други качества и потенциали на спортиста, качеството на средата, в която живее и работи, социално-икономическите условия и отношения, тренировките и качеството на тренировките. Върхови резултати се постигат само в развитите спортни среди, така че в тях имат утвърждаваща, стимулираща и развиваща функция.

Приоритети за провеждане на ефективна младежка спортна политика в община Монтана са:

- осигуряване на достъп до качествени спортни съоръжения и съоръжения за всички млади хора в община Монтана;
- насърчаване на социалните и физически дейности на младите хора в партньорство с младежки организации, клубове и институции;
- насърчаване на здравословния начин на живот на младите хора;
- предотвратяване на социалното изключване на младите хора в неравностойно положение;
- опазване и стопанисване на новопостроените спортни съоръжения и игрища;
- проактивно инвестиране в концепцията на работа и програми за развитие на спорта
- необходимост от планиране на целеви средства за поддръжка на спортните съоръжения;
- осигуряване на ресурси и кадри за спортни програми и инициативи за млади хора;
- въвеждане на нови образователни програми от различни спортове в учебните заведения - програма минибаскет и др.
- организиране на дискуссионни форуми, работни срещи, участие в разработването на нови програмни документи;
- подкрепа за обучение на учители и треньори;
- мотивация на спортните учители за извънкласни дейности;
- проектно финансиране на младежкия спорт;
- необходимостта от обучение на кадри и повишаване на управленския капацитет за изпълнение на общинската програма за развитие на спорта сред младите хора;

4.1 Методи и модели за развитието на спорта в Пирот

Целта е да се създаде устойчива система в град Пирот, която да признава върховния спорт и да осигурява непрекъсната и системна подкрепа за неговото развитие.

Занимаването със спорт е особено важно за децата в училище, като се има предвид, че е необходимо още тогава да се насочат да започнат да спортуват активно, за да повлияят своевременно на правилното израстване и развитие. Освен редовното физическо образование, което е на разположение на децата в началните и средните училища в Пирот, нуждите си от извънкласно занимаване със спорт те могат да задоволят в клубовете, които в Пирот има над 50.

Предвид факта, че през последните години се наблюдава тенденция на увеличаване на броя на затлъстели и неактивни деца, много е важно да се насърчава физическата активност както в училище, така и извън училище, то ест в клубовете, които в Пирот има достатъчно, за да задоволят нуждите на децата от различни видове спорт.

За децата и младежите физическата активност е такава форма на движение, която предполага предизвикателство и наслада, базирана на игра. Спортът във всичките му форми трябва да бъде индивидуално достъпен за всички млади хора без дискриминация, като по този начин предоставя равни възможности за момчета и момичета, като същевременно се зачитат специалните нужди на всички възрасти. Ролята на физическите дейности в обучението на

децата, усвояването на двигателни умения, придобиването на социални умения и поддържането на здравето е изключително важна. В същото време благосъстоянието на детето, независимо от възрастта, винаги трябва да бъде най-важната цел. Организацията на спортните дейности по принцип се приема като целенасочена за децата и младежите и оказва положително влияние върху тяхното физическо, психическо, психологическо и социално развитие. Като цяло спортът се счита за особено подходяща дейност за физическото и психическото благополучие на децата и е от съществено значение за превенция на здравословните проблеми. Подходящото физическо възпитание в училище и участието в извънкласни спортни дейности в училищните спортни секции и училищни спортни клубове са от ключово значение за всестранно развитие на детето. Всички млади хора трябва да получават адекватно физическо възпитание и да придобиват основни спортни умения като част от редовната учебна програма или като част от извънкласни дейности, което им позволява ежедневно да спортуват. За младите хора училищата трябва да са привлекателни та те да прекарват свободното си време на открито в различни игри, както и да отговарят на приемливите нови тенденции в спорта. Качеството на физическото възпитание и спортната подготовка трябва да се гарантира и подобрява чрез квалифицирани учители по физическо възпитание, с подходящи мерки за контрол на качество. Училищата трябва да запознаят всички млади хора, особено тези в последните класове, с местните спортни клубове и съоръжения и да установят сътрудничество с местните спортни клубове. Младите хора трябва да знаят какви възможности имат в своя град, как могат да продължат да спортуват след завършване на училището, както и да са наясно кои дейности най-много харесват и кои дейности най-много ги стимулират. Всички училища трябва да разполагат с необходимото и подходящо оборудване и съоръжения, за да могат младите хора да се занимават с физически дейности и спорт.

Особено на момичетата трябва да се предоставят повече възможности да спортуват и да останат в спорта, при условие че нивото и интензивността на тренировките и състезанията трябва да бъдат адекватни за тяхната възраст и физическото им и психическо състояние. Ето защо трябва да се даде специална подкрепа на онези спортове, с които момичетата в значителна степен се занимават.

Училищният спорт представлява неизбежно звено в насърчаването на активния начин на живот, развитието на спорта и високите спортни резултати. В рамките на училищния спорт училищата имат централна роля. Необходимо е да се гарантира обучението по физическо възпитание да се осъществява изцяло по приетите планове и програми, а спортните секции да се реализират както е предписано. Целта трябва да бъде децата да се насърчават да се занимават с физически упражнения чрез забавление и игра и да отговарят на основните приоритети на училищния спорт: всеобхватност, разпознаване на таланти и здравен аспект. Основната цел на училищния спорт трябва да бъде физическото, интелектуалното, социалното, моралното и културното развитие на всички ученици. Същото важи и за университетския спорт. Когато става дума за училищните спортни състезания, приоритет са състезанията в рамките на училищата и на ниво единици на местно самоуправление. Необходимо е и организиране на спортни занимания за децата през ваканцията, което град Пирот много успешно реализира чрез Коледното училище по спорт, на което децата реагират много добре, което се доказва от нарастващия от година на година отклик на децата.

4.2 Методи и модели за развитието на спорта в Монтана

Според Националната програма за развитие на физическото възпитание и спорта на Република България 68% от българите никога не са се занимавали със спорт, което е с 22% по-ниска физическа активност спрямо средните данни за гражданите на Европейския съюз (ЕС) - 46%. Въз основа на този показател, България, заедно с Гърция и Португалия, е на последно място в ЕС.

Въпреки големия процент българи, които никога не са се занимавали с физически упражнения и спорт, през последните пет години в България се наблюдава тенденция за повишаване на физическата активност на гражданите.

Най-честата причина за неучастие в спортни и физически дейности е липсата на време – за 41% от анкетираните, след това липса на мотивация или интерес – за 28% от анкетираните. Това са основните причини и в ЕС като цяло.

Неефективната организационна структура на българския спорт през последните 20 години доведе до голямо увеличение на броя на спортните клубове и българските спортни съюзи, а това не доведе до увеличаване на броя на занимаващите се със спорт. От 2019 г. се наблюдава прогресивна тенденция към намаляването на физическата активност, което доведе до липса на елементарни двигателни умения по отношение на статиката и динамиката на тялото. Тези фактори, съчетани с неправилната стойка на децата при седене, изправено положение, ходене и др., са предпоставки за влошаване на физическото състояние, както и за развитието и появата на заболявания. Увеличава се и броят на децата с дихателни и сърдечно-съдови заболявания.

Основната предпоставка за здравословен начин на живот на младите хора, особено на децата, е наличието на условия за физическо възпитание и спорт. Постигането на тези цели за община Монтана, физическото възпитание и спортната култура се превръщат в приоритетен фактор от обществено значение. Освен редовното физическо възпитание, което е на разположение на децата в началните и средните училища в Монтана, техните нужди от извънкласни спортни занимания могат да бъдат задоволени в клубовете, които работят на територията на града.

Усилията в това отношение са възнаградени с най-добри резултати на спортните клубове на национални и международни състезания. Младите хора в Монтана имат възможност да спортуват активно в съответствие с личните си предпочитания. Съществува добре изградена спортна инфраструктура и добре функциониращи спортни клубове: баскетбол, борба, волейбол, джудо, лека атлетика, карате, стрелба, тенис на маса, футбол, парашутизъм.

Много е добре това, че всяко от спортните събития, намиращо се в общинския спортен календар, протича с активното участие на деца и младежи. Значителна част от учениците се включват в ежегодните училищни спортни игри. Чрез различни спортове младите хора развиват ценни физически и психически качества, упражняват и работят за превенция на заболявания, както и превенция на противообществени прояви и насилие между връстници.

Възможност за добра двигателна активност на децата дават и танцовите състави в Монтана, а именно: „Младост”, „Северняци”, „Етнос”, „Пъстрина”, „Огоста”, „Астра”, Блейк клуб.

Здравните работници в училищата организират здравни грижи чрез образователни беседи, разпространение на здравно образование чрез информационни материали за превенция на СПИН и борба със затлъстяването, както и провеждане на тематични кампании за повишаване на сексуалната култура и информираност за употребата на контрацептиви и дейности, насочени към забрана на тютюнопушенето. Провеждат се дейности с цел подобряване на сексуалното и репродуктивното здраве, превенция на употребата на психоактивни вещества – дискуссионни форуми с представяне на филми по въпроси, свързани с превенцията на ХИВ/СПИН.

В Монтана има над 20 активни клуба по различни спортове, в които децата могат да извършват своите извънкласни занимания, но и където младежите могат активно да се занимават със спорт. С добрата спортна инфраструктура това е много добра предпоставка за рекреативно и професионално занимаване със спорт за деца и младежи в Монтана.

Общинският план за младежта в Община Монтана предвижда следните приоритети, конкретни цели и очаквани резултати, които включват, наред с другото, стимули за младежкия спорт:

ПРИОРИТЕТИ

- 1.1. Осигуряване на достъп до качествено формално и неформално образование за всички млади хора в община Монтана.
- 1.2. Подобряване на условията на живот и подкрепа на младите хора за техната успешната работа и житейска реализация.
- 1.3. Информационни и консултантски услуги в подкрепа на личностното, социалното и кариерното развитие на младите хора.
- 1.4. Повишаване нивото на информираност и знания за здравословния живот на младите хора.
- 1.5. Развитие на младежкото доброволчество като движеща сила за личностно развитие.
- 1.6. Насърчаване на младежката гражданска активност чрез партньорства с младежки организации, клубове и институции.
- 1.7. Предотвратяване на социалното изключване на младежи в неравностойно положение
- 1.8. Обогащаване на културния и спортния календар на Община Монтана със събития, насочени към организиране на свободното време на младите хора

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- 2.1. Развитие на неформалното образование за пълноценно използване на свободното време на младите хора с цел придобиване на полезни знания и умения.
- 2.2. Активизиране и включване в пазара на труда на неактивни и обезкуражени младежи до 29 г. от община Монтана, които не работят и не учат.
- 2.3. Формиране на информационна политика, насочена към младите хора.
- 2.4. Дейности за подкрепа на младежкото доброволчество.
- 2.5. Осигуряване на възможности за здравословен начин на живот и предотвратяване на негативни социални явления.
- 2.6. Подпомагане на развитието на таланти, творчески умения и представяне на младите хора.

2.7. Насърчаване и защита на правата на човека и насърчаване на междуетническата толерантност и диалог

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Успешна професионална и социална реализация на младите хора.
2. Активно участие в социални и културни организации и проекти.
3. Увеличаване на броя на младежките инициативи.
4. Разширяване на обхвата и повишение на качеството и наличността на услугите за подкрепа на развитието на младите хора
5. Укрепване на европейските модели в работата с млади хора.
6. Увеличаване броя на изпълненията на млади творци, увеличаване на относителния дял на младите хора в изкуството, увеличаване дела на младите хора с достъп до електронно съдържание в библиотечната публика.
7. Иновации в процеса на планиране и предоставяне на услуги за млади хора, младежки проекти и инициативи.
8. Повишаване на информираността и придобитите умения и знания за здравословен начин на живот.
9. Повишаване на активната гражданска позиция и включване на младите хора в дейности за превенция на зависимостите.
10. Наличие на стабилни и функционални модели за превенция на престъпността сред непълнолетните.
11. Намаление броя на престъпления, извършени от млади хора.
12. Подобряване на младежкото участие в решаването на младежки проблеми.
13. Увеличаване на броя на младите хора, занимаващи се със спорт.
14. Създаване на добри условия за спорт и пълноценно прекарване на свободното време на младите хора.
15. Увеличаване на броя на доброволците в Монтана

Насърчаването на спортни и развлекателни дейности за младите хора в Монтана е ограничено поради няколко проблемни фактора:

- необходими са по-големи финансови стимули за подпомагане дейността на спортните клубове и спортни групи;
- необходимо е по-пълно обхващане на училищата в общината и различните възрастови и целеви групи в програмите за насърчаване на младежкия спорт;
- осигуряване на адекватно програмно финансиране за спортни инициативи, произхождащи от самодейни групи;
- необходимо е разработване на общинската програма за талантиливи деца в спорта;

Поради посочените проблемни области, свързани преди всичко с осигуряването на финансови средства, е необходимо да се предприемат следните мерки за подобряване на развитието на младежкия спорт на общинско ниво:

1. разширяване на партньорствата при реализиране на дейности с образователни институции, както и включване на институционални партньори;
2. разработване на програми за информация и достъп до информация на граждани, родители, деца и ученици;
3. създаване на устойчив механизъм за насърчаване на добрите практики;
4. изграждане на координираща роля в диалога между образователните институции и спортните клубове и организации на територията на общината;

5. въвеждане на програмен подход при реализиране на спортни дейности - фокусиране върху целогодишни дейности, а не само върху конкретни събития;
6. разширяване на мрежата от спортни клубове, включване на други спортове;
7. извършване на спортни дейности и програми с различни целеви групи;
8. по-активно включване на медиите в наблюдението и отчитането на спортни събития;
9. включване на събитията в единния общински спортен календар на младежки инициативи и прояви;

Социално включване на младите хора

По отношение на социалното включване на младите хора могат да се разграничат следните групи, изложени на риск от социално изключване:

- млади хора на възраст 15-18 години, които са обхванати от Закона за закрила на детето;
- млади хора със здравословни проблеми и специални образователни потребности;
- млади хора в малките градове и от ромска общност.

Община Монтана разполага с добре балансирана система за предоставяне на социални услуги за младите хора в общността:

- Дневни грижи за деца и младежи с умствени увреждания;
- Център за обществена подкрепа;
- Център за временно настаняване;
- Кризисен център;

Превенцията на социалното изключване на младите хора в малките населени места и ромските общности се осъществява в партньорство на общината с центровете в селските райони и ромските неправителствени организации.

5. Носители на спортното развитие - институционална рамка за развитие на спорта в градовете

Всички форми на физическа и умствена дейност, които чрез неорганизирано или организирано участие имат за цел изразяване или подобряване на физическата и психическата готовност или постигане на резултати в състезания от всички нива, представляват спорт. За постигане на обществен интерес трябва да се стремим към увеличаване на спорта във всички слоеве от населението, особено децата, младежите, жените, хората с увреждания и възрастните хора.

Включването на възможно най-голям брой ученици в безплатни училищни спортни програми в рамките на училищни секции и училищни спортни дружества, състезания и извънкласни спортни дейности, подобряване на подкрепата за клубове и спортове от особено значение за града в областта на качествения и върховния спорт.

За да могат възможно най-много деца да се занимават със спорт, е необходимо децата да се стимулират към физическа активност и да се мотивират навреме да придобият спортни навици, които са изключително важни за тяхното здраве. В днешно време все повече деца и възрастни имат проблеми с някои деформации. Целенасочените коригиращи упражнения влияят на правилния растеж и развитие.

Начинът на живот, в който има все по-малко физическа активност, влияе върху появата на деформации. Физическата активност е най-добрата превенция за развитието на най-често срещаните заболявания днес, като сърдечни и кръвоносни заболявания, остеопороза, диабет, безпокойство, депресия, затлъстяване. Освен това спортуването може да предпази децата от пороците на съвременното общество, да ги спаси от улицата, да повиши самочувствието им и да допринесе за формирането на силен характер. Онова, което е особено важно е да насочим децата към спорта, тоест да им помогнем да изберат спорт, който ще тренират според възможностите си.

Институционално най-големият носител на спортните дейности в Пирот е Спортният център, който е създаден през 2007 г. като специална институция за спортни дейности. Той отговаря за организирането на спортни събирания, спортни дейности и физически упражнения, организиране на поддръжката и ползването на поверените му съоръжения и други подобни дейности.

Десет години поред под егидата на град Пирот през зимните празници Спортният център Пирот организира спортно събитие Коледно училище по спорт, което е своеобразен празник за всички деца, любители на спорта.

През тези дни за всички ученици се организира напълно безплатна програма от спортни училища в 57 различни спортни дисциплини.

Преди началото на зимната ваканция организаторите от Коледното училище по спорт провеждат анкета с деца в по-малка и по-голяма училищна възраст, за да установят интересите им към различните видове спорт. Целта е популяризиране на спорта и здравословния начин на живот сред децата. Това е от голямо значение за програмите на

безплатните училища по плуване, които се организират всяка година на Градските бани с цел намаляване на процента на неплуващите и полуплуващите.

Дейностите на Коледното училище по спорт се реализират на няколко различни места в града и околните спортни и рекреативни центрове (Фитнес зала Кей, Голяма зала Кей, Голям басейн Пирот, Малък басейн Пирот, Фитнес зала, Планински дом, Градска ледена пързалка на Младежкия стадион, Градски ски курорт, Младешки стадион, Градски стадион, Зала на Педагогическата академия, Техническо училище, ОУ „Вук Караджич“, Стрелбище в ОУ „Вук Караджич“, Балонна зала, Зала на Гимназията, Помещения на шахматния клуб, Дом на армията, помещенията на Културния център, Зала за танци). Коледното училище по спорт е уникална програма с толкова голям брой участници в Сърбия.

Безплатните уроци, провеждани от различни клубове, дават възможност на децата да изпробват различни спортни занимания и на база личен опит да решат да продължат да се занимават с някои от спортовете от богатото предложение на пиротските спортни клубове и сдружения.

На територията на град Пирот функционират над 50 спортни клуба по всички видове спорт. Става дума за:

СПОРТЕН СЪЮЗ

ББФАК КЛУБ ПИРОТ ГИМ

СЪЮЗ ЗА УЧИЛИЩЕН СПОРТ

ВЕЛОСИПЕДЕН КЛУБ БИКЕ М

ФК РАДНИЧКИ

ХУДОЖЕСТВЕНА ГИМНАСТИКА УНА
010

МЛАДЕЖКИ ХАНДБАЛЕН КЛУБ

ХУДОЖЕСТВЕНА ГИМНАСТИКА
СИРЕНИ

БАСКЕТБОЛЕН КЛУБ ПИРОТ

ФК ТАНАСКО РАЙИЧ

ВОЛЕЙБОЛЕН КЛУБ ПИРОТ

КЛУБ ЗА АДАПТИВНО ПЛУВАНЕ
ПИРОТ

КЛУБ ПО КИК БОКС ЧЕРНА КОБРА

СТРЕЛКОВИ КЛУБ М.

КМФ

ЖБК ГИМНАЗИЯЛАЦ ПИРОТ

ЖЕНСКИ ХАНДБАЛЕН КЛУБ

ЖЕНСКИ ВОЛЕЙБОЛЕН КЛУБ ПИРОТ

ФУТБОЛЕН СЪЮЗ НА ГР. ПИРОТ

ЗВЕЗДА БЛАТО

КАРАТЕ КЛУБ ПРОЛЕТЕР

БОКСОВ КЛУБ ТИГРОВИ ПИРОТ

СКИ КЛУБ МИДЖОР

ПИРОТ ВИТЕЗОВИ

МЛАДЕЖКИ БОКСОВ КЛУБ

ПЛАНИНАРСКО ДРУЖЕСТВО ВИДЛИЧ

ТЕНИС КЛУБ ПИРОТ+

КЛУБ ПО ТЕНИС НА МАСА РАДНИЧКИ	ВОДОЛАЗЕН И ПЛУВЕН КЛУБ
ШАХ КЛУБ ПРОГРЕС	СКИ КЛУБ СТАРА ПЛАНИНА
РЕКРЕАТВЕН СТОНОТ КЛУБ ПИРОТ	КИК БОКС КЛУБ ПИРОТ
АМК КОСТИЧ ПИРОТ	АШИКАРА КАИКАН (AŠIKARA KAIKAN) КЛУБ ТИГРОВИ
СК МЛАДОСТ	ЖФК ЕДИНСТВО ПИРОТ
ПЛУВЕН КЛУБ СВЕТИ САВА	СК БАСКЕТ ТУРРЕС (TURRES)
ГРЕБЕН КЛУБ ПИРОТ	СУ СТАРА ПЛАНИНА 4Х4
ШАХ КЛУБ ЧАСТ И СЛАВА	СУ ПИРГОС
КЛУБ ПО ЛЕКА АТЛЕТИКА	СУ ПИРОСИ
ФК ЕДИНСТВО	ГОЛФ КЛУБ
КЛУБ ПО ГИМНАСТИКА СОКО	СУ СЕНЯК
КЛУБ ПО ВОДНА ТОПКА	СУ СВАН- SU SWAN
СУ ГИМНАЗИАЛАЦ	

На територията на община Монтана развити са почти всички видове спорт, сред които се открояват: баскетбол, волейбол, борба, карате, джудо, лека атлетика, футбол, автомобилизъм, кикбокс. Лицензирани спортни клубове в града са: ПБК Монтана, БК Слава 99, СЦ Монтана 98 волейбол, СЦ Слава Борба, СЦ Монтана карате-до, СКДД Слава-83 джудо, СЦ Лека атлетика, ФК Монтана-1921 футбол, ФК Монтана-2000 футбол, АСК Старт моторинг, АСК Шок – Петрови автомобилизъм и АСК Ройал. Спортните дейности и клубове са съсредоточени най-вече в град Монтана, но има и клубове от околните населени места.

На територията на община Монтана работят следните клубове в мъжки и женски категории:

АУТО-МОТО КЛУБ „СТАРТ-Н МОТОР СПОРТ“

АВТОМОБИЛЕН СПОРТЕН КЛУБ „MONTANA RACING SS“

МОНТАНА АЕРОКЛУБ

БАСКЕТБОЛЕН КЛУБ „МОНТАНА 2003“

ВОЛЕЙБОЛЕН КЛУБ „МОНТАНА“

КАРАТЕ КЛУБ „COMPASS“ (карате и джиу-джицу)

КАРАТЕ КЛУБ „Монтана 2017“

КИКБОКС И МУАИ ТАИ КЛУБ „СПАРТА“

КЛУБ ПО КОНЕН СПОРТ МОНТАНА

КЛУБ ПО СПОРТНИ ТАНЦИ „ОГОСТА“

МОТО КЛУБ „ИГНИС РОТА“

МОТО КЛУБ „МОНТАНА од 1998“

СК „СИМЕОНОВИ“ - ТЕНИС КОРТОВЕ

СПОРТЕН КЛУБ ПО БОЙНИ ИЗКУСТВА – МОНТАНА

СПОРТЕН КЛУБ ПО БОЙНИ ИЗКУСТВА „СЛАВА 83“ (джудо и тайбо)

СПОРТЕН КЛУБ „АТЛЕТ“

СПОРТЕН КЛУБ „СЛАВА“ (борба)

СПОРТЕН КЛУБ „ДРАГАНИЦКИ“ (бодибилдинг, бокс)

ФУТБОЛЕН КЛУБ МОНТАНА 1921

СТРЕЛКОВИ КЛУБ МОНТАНА

БАСКЕТБОЛЕН КЛУБ „СЛАВА 99“

СПОРТЕН КЛУБ МОНТАНА (тенис на маса)

6. SWOT анализ на развитието на спорта за двата града

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализ представлява анализ на външни (силни и слаби страни) и вътрешни фактори (възможности и заплахи). Този анализ представлява основа за определяне на бъдещи цели, проекти и мерки. SWOT анализ е необходим инструмент за дефиниране на цели и мерки за тяхното реализиране в рамките на този стратегически документ, тъй като се тръгва от основния анализ и възприемане на реалната ситуация и обстоятелства за развитието на спорта в Пирот и Монтана.

Табела 6. SWOT анализ на развитието на спорта Пирот-Монтана

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ Традиция на трансграничния регион Пирот-Монтана в спорта ✓ Развитие на спортна инфраструктура на оптимално ниво за занимание със спортно-развлекателни дейности ✓ Съществуване на модерно спортно оборудване, достъпно за всички заинтересовани лица, клубове и други организации ✓ Разработване на институционална рамка за развитие на спорта и рекреацията ✓ Осигурена е стабилна образователна система в подкрепа на развитието на спорта ✓ Наличие на училищни и предучилищни възможности за развитие на спорта (зали, игрища, кортове) ✓ Подкрепа на местното самоуправление за развитието на спорта чрез финансови субсидии за институционалното развитие на спорта (организации, клубове, училищни спортове и др.) ✓ Разработване на различни програми за развитие на спорта, организирани от спортни институции, местно самоуправление с пълна	✓ Недостатъчен интерес на определени категории от младото население към професионалния спорт ✓ Нарастващ брой на старо население ✓ Наличие на други съдържания за младите хора за сметка на свободното време за рекреация ✓ Недостатъчни познания за потенциалните източници на финансиране на спортните организации и сдружения чрез международни и други програми ✓ Недостатъчна проектна дейност на спортни клубове в рамките на европейски и други фондове ✓ Недостатъчно участие на частния сектор във финансирането на работата на спортните организации ✓ Неопределени имуществени и правоотношения в някои спортни съоръжения в региона ✓ Миграция на населението – млади и перспективни спортисти към по-големи центрове ✓ Малък капацитет на съществуващите клубове и спортните сдружения за реализиране на спортни инициативи и

мобилизация на деца и младежи ✓ Наличност на стипендии по спорт от местното самоуправление ✓ Голям брой спортни организации за момчета и момичета, които функционират активно ✓ Създаден е механизъм за занимаване със спорт на деца със специални нужди, ✓ Популация на спорта в категории малки деца с цел придобиване на добри спортни навици ✓ Наличие на подходяща спортна екипировка съгласно нормативите за спорт в училище ✓ Потенциал от млади и талантиливи спортисти в региона, както и лицензирани спортни експерти ✓ Обучен спортен персонал за организиране на спортни състезания и мероприятия ✓ Опит на местното самоуправление в изпълнението на проекти в областта на спорта, финансирани от местни и чуждестранни източници ✓ Организирано съгласуване на компетентните местни организации и единици на местно самоуправление с национални, регионални и международни организации и институции в областта на спорта и рекреацията.	проекти ✓ Недостатъчни финансови средства за работа на клубове и спортни сдружения
ШАНСОВЕ	ЗАПЛАХИ
✓ Налични национални фондове за финансиране на спорта на местно ниво – национално ниво ✓ Налични европейски фондове и програми в региона ✓ Развитие на регионално и международно сътрудничество в областта на спорта ✓ Изграждане, реконструкция и подобряване на спортната	✓ Недостатъчни финансови средства за финансиране на редовната работа на спортните организации ✓ Недостатъчни бюджетни средства за инвестиционни проекти в областта на спорта ✓ Липса на средства за финансиране на спортни събития ✓ Липса на ресурси и логистика за популяризиране на спорта и

инфраструктура	здравословния начин на живот
✓ По-добра промоция и популяризиране на спорта, особено развлекателния ✓ Адаптиране на спортните организации към стандартите на ЕС с цел теглене на средства от еврофондовете ✓ Съществуване и работа на перспективни клубове и спортни сдружения за млади хора ✓ Възможност за реализиране на съвместни трансгранични проекти в областта на спорта	✓ Недостатъчно налични донорски програми – ограничен бюджет за спорт ✓ Недостатъчен брой служители в спорта и забрани за наемане на работа в Република Сърбия ✓ Тенденция на застаряване на населението в трансграничния регион Пирот-Монтана

Чрез поставянето на SWOT анализа се стига до извода, че като се имат предвид всички силни страни и възможности на регион Пирот-Монтана за развитие на спортно-развлекателните дейности, трябва да се стигне до конкретни инициативи и предложени цели за бъдещето, за да се използва потенциалът на спорта с минимизиране на слабостите и рисковете, които този анализ също така включва. Носител на цялостния процес на развитие на спорта на местно ниво трябва да бъдат местните самоуправления, Пирот и Монтана чрез своите компетентни институции, но и граждански организации.

7. Общи и специфични цели на стратегията

Обща цел: Подобряване развитието на спортните и развлекателни дейности в трансграничния регион Пирот-Монтана

Описание на целта: Работа за подобряване на развитието на спорта и рекреацията трябва да се разбира като непрекъснат процес на създаване на възможно най-добри условия за спортуване и прилагане на мерки за постигане на всички поставени цели в тази област.

Това може да се определи като сложна задача, тъй като е необходим системен подход, като се започне от повишаване на информираността на местната общност за важността на спортуването и рекреацията и създаване на материална подкрепа, т.е. инфраструктура, която да отговаря на нуждите на спорта.

Специфични цели:

- Подобряване на спортната инфраструктура и спортното оборудване в трансграничния регион
Описание на целта: Подобряването на спортната инфраструктура и оборудване предполага непрекъснати инвестиции в нова инфраструктура чрез изграждане на съоръжения, както и поддръжка на съществуваща инфраструктура в градовете Пирот и Монтана. Екипировката е от съществено значение във всеки спорт, така че в този смисъл е необходимо да се отчитат нуждите, да се следват иновативните решения и стандарти при закупуването и използването на екипировка.
- Подобряване на популяризирането на спорта и рекреацията сред младите хора в региона
Описание на целта: Популяризирането на спорта е възможно и постижимо чрез непрекъснати кампании за повишаване на информираността на местната общност, реализиране на проекти в областта на спорта, представяне на добри примери в спорта и истории на професионални спортисти.
- Засилване на взаимното сътрудничество между градовете Пирот-Монтана с цел трансфер на добри практики и know how в спорта
Описание на целта: Въпреки че от много години има добро сътрудничество при реализирането на съвместни проекти в различни области, включително подобряване на спортната инфраструктура, винаги има място за нови инициативи, нови знания и възможности за развитие в областта на спорта.
- Подобряване на институционалната рамка за създаване на спортно-здрав регион
Описание на целта: Институциите, които се занимават със спорт и представляват носители на развитието в тази област, освен че са определени от закона, трябва да бъдат и по-видими за обществеността в своята дейност. Това се отнася преди всичко за водещите институции в спорта, където основателите са местните самоуправления, но също така и клубовете, гражданските организации и дори отделни лица като пропагандатори на здравословния начин на живот.

8. Мерки за постигане на общи и специфични цели

Постигането на общите и специфични цели на стратегията се вижда чрез определяне на приоритети, мерки и дейности, чрез които те се реализират, а отнасят се на трансграничния регион Пирот-Монтана.

ПРИОРИТЕТ 1: Подобряване на физическата активност и спорта в предучилищното и училищното образование.

МЯРКА 1: Създаване на оптимални условия за насърчаване на деца, ученици и деца в риск за физическа активност, системно занимание със спорт като модел за здравословен начин на живот, физическо и духовно развитие и социално включване.

Дейности:

- Развитие, усъвършенстване, финансиране и съгласуване на програми за насърчаване на физическата активност, създаване на условия за системно участие в спорта и възможности за физическо възпитание на деца, ученици и деца в риск.
- Разширяване на броя на деца, ученици, студенти и деца в риск, които участват в спортни дейности чрез изпълнение на целеви спортни и физически програми
- Подпомагане дейността на спортни клубове и други спортни организации за осъществяване на устойчива физическа активност чрез осигуряване на условия за системно участие в спорт и възможности за спортни занимания на деца, ученици, студенти и деца в риск

ПРИОРИТЕТ 2: Развитие и промоция на спорта

МЯРКА 1: Създаване на условия и възможности за развитие на спорта на местно ниво.

Дейности:

- Повишаване на професионална квалификация на спортно-педагогическите кадри на местно и регионално ниво.
- Изпълнение на спортни програми за високи постижения и осигуряване на ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво.
- Подобряване и развитие на потенциала на младите талантиливи спортисти.
- Постигане на силен социален ефект чрез популяризиране на постиженията на известни спортисти и повишаване на популярността на спорта сред подрастващите.
- Постигане на икономичност и ефективност при разходване на средства чрез въведените прецизни параметри на спортните програми и контрол върху изпълнението на целите, заложи в проекти и програми.

МЯРКА 2: Създаване на условия и възможности за участие на местни спортисти, клубове и спортни организации в спортни състезания, фестивали, както и прояви, които насърчават и утвърждават развитието на спорта.

Дейности:

- Създаване на списък със спортисти и отбори за участие в международни състезания и фестивали
- Постигане на силен социален ефект чрез организиране на събития, които насърчават развитието на спорта

ПРИОРИТЕТ 3: Насърчаване на гражданите да се занимават с физическа активност, със спорт и спортен туризъм за подобряване на здравето

МЯРКА 1: Междусекторно сътрудничество и интегриран подход за разработване и прилагане на политики и приоритети за развитие на спорта на местно и регионално ниво

Дейности:

- Създаване на формални и неформални организации и сдружения на местно ниво за насърчаване на здравословен начин на живот
- Разработване на интегрирани политики за повишаване на физическата активност на гражданите и подобряване на тяхното здраве
- Мониторинг на нивата на физическа активност и програми по спорта и обществено здраве, които насърчават здравословния начин на живот според определени рамки и индикатори
- Подпомагане на местните спортни клубове при разработването и изпълнението на програми с акцент върху физическата активност и спорта за всички граждани
- Създаване на информационни системи за предоставяне на база данни и информации за състоянието на спорта за лидерите в развитието на спорта на местно ниво

МЯРКА 2: Осигуряване на условия и възможности за физическа активност, която насърчава здравето и занимаването със спорт на местно ниво

Дейности:

- Разработване, финансиране и координация на изпълнението на програми и проекти за насърчаване на физическата активност и спорта, предназначени за различни групи от населението
- Развитие на детския спорт

МЯРКА 3: Ангажираност на спортните организации за развитието на спорта на местно ниво

Дейности:

- Предоставяне на спортни услуги на социални групи и осигуряване на качествена работна среда за квалифициран спортен и преподавателски персонал
- Осигуряване на условия за спортна практика на гражданите, популяризиране и промоция на здравни дейности, насърчаващи здравословния начин на живот чрез реализиране на проекти и програми на спортни организации

МЯРКА 4: Осигуряване на условия и възможности за физическа активност и спорт на уязвими групи с цел социалното им включване.

Дейности:

- Изграждане на достъпна спортна инфраструктура за занимаване със спорт на хора с увреждания
- Подкрепа и изпълнение на програми и проекти за физическа активност и спорт за хора с увреждания

МЯРКА 5: Изграждане и подобряване качеството на спортната инфраструктура за занимаване със спорт за всички граждани на местната общност

Дейности:

- Изграждане на терени, детски площадки, паркове, велоалеи, спортни лагери и др.

ПРИОРИТЕТ 4: Стимулиране на физическа активност, която насърчава здравето, занимаване със спорт и развитие на спорта чрез реконструкция и модернизация на спортни съоръжения в начални и средни училища

МЯРКА 1: Реконструкция, подобряване и изграждане на спортната база в училищата, подобряване качеството на спортната инфраструктура въз основа на вече извършена оценка на състоянието на съществуващата база.

Дейности:

- Подобряване на условията за финансиране на изграждане, модернизация и оборудване на физкултурни и детски площадки в училищата
- Изграждане на фитнес зали и площадки на открито и друга инфраструктура на принципа на публично-частното партньорство и социална отговорност съгласно действащото законодателство

ПРИОРИТЕТ 5: Изграждане, реконструкция, адаптация, поддръжка и оборудване на спортна инфраструктура

МЯРКА 1: Осигуряване на инфраструктурни условия за занимаване със спорт и рекреация в града и селските райони

Дейности:

- Определяне на приоритети в рамките на реконструкция, адаптация, поддръжка и оборудване на спортната инфраструктура в градовете и селата
- Осигуряване на средства за изпълнение на плана за реконструкция, адаптация, поддръжане и оборудване на спортната инфраструктура в града и селските райони
- Реконструкция, адаптация, поддръжане и оборудване на спортна инфраструктура в града и селските райони на база заложили приоритети, проектна документация и осигурени финансови средства

МЯРКА 2: Изграждане на нови спортни съоръжения и инфраструктура

Дейности:

- Определяне на приоритети при изграждането на нова спортна инфраструктура в градските и селските райони, на базата на предварително извършен анализ на потребностите от липсващата инфраструктура.
- Осигуряване на средства за изпълнение на плана за изграждане на спортна инфраструктура в града и селските райони
- Изграждане на нови съоръжения за спортна инфраструктура по зададени приоритети, проектна документация и осигурени финансови средства

МЯРКА 3: Подобряване развитието на многофункционална спортна инфраструктура, включително съоръжения за нуждите на хората с увреждания

Дейности:

- Реконструкция, модернизация и цялостно изграждане на многофункционални спортни площадки и съоръжения за спорт, включително съоръжения за нуждите на хора с увреждания
- Изграждане на многофункционални детски спортни игрища и спортни съоръжения

• ***ПРИОРИТЕТ 6: Провеждане на подбор на деца със спортен талант и създаване на институционална рамка за подготовка на бъдещи професионални спортисти***

МЯРКА 1: Осигуряване на междуинституционално сътрудничество и координация със спортни организации на национално и международно ниво с цел създаване на база от млади хора за занимаване със спорт на високо професионално ниво.

Дейности:

- Подобряване на качеството на професионалното образование в спортните училища
- Развитие и подобряване на условията за прием в спортни училища с цел подобряване качеството на подбор на ученици в тях
- Непрекъсната работа с деца, особено талантлив в спорта, ориентирането им към професионалния спорт. Разработване и прилагане на програми за обучение и кариерно развитие на спортно-педагогическия персонал в спортните училища, което ще допринесе за създаване на възможности за актуални и съвременни научно обосновани методи в развитие на спортистите

МЯРКА 2: Създаване на конкурентна среда за развитие на спортни таланти на местно ниво

Дейности:

- Прилагане на различни методи за стимулиране на ученици и учители, треньори и други участници в областта на спорта и физическото възпитание за постигане на високи спортни резултати

ПРИОРИТЕТ 7. Развитие и насърчаване на върховния спорт

МЯРКА 1: Задържане на талантливи и топ спортисти в града

Дейности:

- Осигуряване на финансови условия за професионална работа и подготовка на избрани групи
- Стипендии за талантливи спортисти от бюджетите на местните власти и други източници

МЯРКА 2: Прилагане на най-новите научно-технически постижения в учебния процес

Дейности:

- Организиране и наблюдение на обучения и лекции за получаване на лицензи.
- Приложение на научни трудове в ежедневната работа

ПРИОРИТЕТ 8. Превенция на насилието в спорта, антидопинг и развитие на спортната медицина

МЯРКА 1: Превенция и предотвратяване на негативни явления в спорта (включително насилие и допинг)

Дейности:

- Създаване и развитие на система за първична превенция на насилието и неправомерното поведение на спортни събития и прояви
- Създаване на система за медийна подкрепа за повишаване на осведомеността на местната общност относно ненасилието в спорта
- Създаване на система за прилагане на нови постижения в областта на спортната медицина и инвестиции в човешки ресурси

9. Спортните мероприятия и спортния туризъм като двигатели на развитието на града

Сферата на спорта и рекреацията заедно със сферата на туризма представляват неизменна част от пазара на развлекателни дейности както в местоживеенето, така и извън него. Преплитането на тези две области развива специфична форма на туризма, наречена спортен туризъм.

Като такъв спортният туризъм принадлежи към областта на задоволяването на вторичните потребности на населението и е обусловен от социално-икономическото развитие на територията, на която се осъществява. С други думи, човек задоволява потребностите си от физическа активност, спорт, рекреация и туризъм едва след като е задоволил своите първични екзистенциални потребности като нужда от храна и квартира.

Поради тези причини може да се каже, че човешката потребност от спортен туризъм и занимание със спортно-рекреационни дейности е отчетливо икономическа категория, тъй като зависи от количеството свободно време и наличните финансови средства.

Ето защо е важно градът и градските институции да предлагат на своите жители възможно най-широк спектър от спортни и развлекателни дейности, които биха могли да се извършват в обществени градски спортни съоръжения и на специално уредени открити площи.

Днес спортът и туризмът са неразделни явления и тяхното комбинирано представяне дава върхови резултати. Туризмът и спортът все повече се преплитат, което е особено очевидно по време на големите спортни събития. Освен това рекреацията, като вид на спортна дейност, се основава на туризма. Синхронизираното действие на туризма и спорта в предстоящия период означава действие в съответствие със съвременния европейски начин на бизнес и търгоvsка дейност в тези две области. Туризмът и спортът са добър начин за интегриране в европейските туристически потоци.

Комбинацията от туризъм и спорт, във функцията на обединяване на хората, е пътят за създаване на една хармонична планета, без граници и планета, която чрез здрав спортен дух и обогатяване на знания се обръща към по-добро уважение и разбиране на различията между хората. Съвременният спорт и съвременният туризъм са преплетени в неразривно взаимодействие, така че е станало невъзможно да се наблюдават поотделно и често е невъзможно да се каже защо човек се занимава с определена дейност – заради спорта или заради туристическо преживяване (напр. ходене на ски курорт). Дейностите за спортен туризъм могат да се провеждат в градски или селски райони, на открито или на закрито, през всички сезони и климатични условия.

Близостта на планинските центрове около Пирот придава особено значение и благоприятно туристическо-географско положение. Сред планинските центрове, които го заобикалят, се откроява Стара планина, която е планински туристически център, който все още е в процес на развитие. Стара планина значително повишава привлекателността на цялата местност, а оттам и благоприятното туристическо-географско положение. На благоприятното туристическо-географско положение влияе и близостта на Завойското езеро, големия брой атрактивни места за пикник, манастирите и другите туристически атракции.

В центъра на град Пирот е възможен спортно-рекреативен и бански туризъм. На река Нишава, където се намира уреден кей за разходка и плуване. Освен това в близост до центъра на града се намира закрит басейн в рамките на Спортния център Пирот, който може да се използва както през летните, така и през зимните месеци, след това и СПА център, фитнес зала, стадион и други площадки, подходящи за развитие на спортен и рекреационен туризъм.

Стара планина е идеална за посещения през зимата. Почти 5 месеца в годината е под сняг и истински е рай е за любителите на ски. На около 12 км от Пирот има ски пътека, разположена на върха на Басарски камък, на планинската верига Видлич, намираща се на Стара планина, която се отделя от главния венец на върха. На това място извират Нишава и Височица, но от различни части на Видлич, преди да се слоят. Ски пистата се намира на около 1000 м надморска височина на северните склонове на Видлич. С град Пирот е свързана със шосе и е лесно достъпна. Поради тази причина е подходяща за развитие на планинско-рекреационен и спортен туризъм. Особено подходяща е за начинаещи скиори и любители на рекреация.

9.1 Спортни събития в Пирот

В момента съществува редица събития, които традиционно се провеждат на територията на Пирот.

От 5 януари до 10 февруари – Коледно училище по спорт

Организатор: Спортен център Пирот

Коледното училище по спорт е разпознаваем бранд на град Пирот. В рамките на Коледното училище по спорт Спортния център Пирот организира напълно безплатна програма от спортни училища в 57 различни спортни дисциплини за всички ученици през зимните училищни ваканции, под егидата на град Пирот.

17 август Пирот – Рафтинг по Нишава

Организатор: Спортен център Пирот

Всяка година това събитие събира голям брой участници и посетители и се провежда в рамките на Пиротското културно лято. Стотици граждани се спускат по Нишава от село Полска Ръжана до центъра на Пирот с вътрешни автомобилни гуми, лодки и други плавателни съдове.

Август - Рафтинг „Владикине плоче“ - Рафтинг по планинската река Височица, в сърцето на Стара планина, през един от най-невероятните каньони и клисура Владикина плоча, с гумени лодки. Организира се всяка година в средата на август месец. Рафтингът започва от село Ръсовац, където една група авантюристи се спускат с гумени лодки без моторно задвижване до Паклещица и входа в Завойското езеро, а другата група достига до това място пеша по склоновете на Стара планина и същевременно покрай пещерата Владикине плоче. Участниците се настаняват в лагер в село Паклещица.

„Училищен спортен ден” е събитие, което включва ученици от 1-ви до 4-ти клас на основното училище, изпълнителите на програмата, учители по физическо възпитание, родители и местната общност в реализирането на спортното съдържание. „Спортния ден” няма

състезателен характер и има за цел създаване и поддържане на атмосфера на общуване, забавление и приятелство около децата, усъвършенстване на спортните умения и удоволствие от спорта.

03 - 10 август Пирот, селище Танаско Райич, Турнир по футбол
Организатор: град Пирот

-19. януари – Богоявление – Плуване за Светия кръст – където всички желаещи, независимо от възрастта, могат да участват в това специално спортно събитие. Броят на участниците в тази манифестация се увеличава от година на година, а хвърлянето на Светия кръст е предшествано от празнична литургия и в двете пиротски черкви.

9.2 Спортни мероприятия в Монтана

- Състезание по планинско бягане „Цветно бягане“
- Юни месец - Състезание по джудо „Bulgaria Open“
Събитието е разделено на част за начинаещи и част за напреднали. Отворено е за мъже, жени, юноши и професионални джудисти (над 40)
- Открито градско първенство по лека атлетика
- Панаир на мотоциклети в комплекс Пъстрина
- Традиционен панаир на мотоциклети в Монтана
- Турнир за футболна купа Г. Панчев и Иван Ангелов /Комад/ за деца от 10-11 г
- Ролкови кьнки и улични кьнки
- Празник на Града Свети Дух
- Алея на изкуствата и занаятите, Фестивал „Душата на баба“.
- Открит турнир по конен спорт и международна киноложка изложба
- Международен турнир по джудо и самба в Монтана
- Международен турнир по бразилско жиу-джицу

9.3 Дефиниция и характеристики на спортния туризъм

Спортният туризъм, или по-точно спортно-развлекателния туризъм, е специфична форма на туризъм, при която основен мотив за организиране на пътуване се явява ангажирането в спортно-развлекателни дейности и престой в определени туристически места и центрове.

Спортно-развлекателния туризъм включва всички форми на активно и пасивно участие в спортно-развлекателни дейности, организирани или индивидуални, които се осъществяват с цел печалба или повишаване на качеството на живот чрез подобряване на здравето, физическия, но също и емоционалния и социалния статус на индивида. Спортно-развлекателния туризъм е вид туризъм, който е насочен към задоволяването на човешката потребност от движение, игра, активен отдих и забавление, който чрез създаване на навик за

активно и целенасочено прекарване на свободното време като цяло влияе върху запазването на здравето и удължаването на живота.

Спортно-развлекателният туризъм може да се раздели на състезателен, зимен и летен спортно-развлекателен туризъм.

Състезателният спортен туризъм се основава на състезателни спортове, които на едно място събират спортисти, техните придружители, треньори, лекари, съдии, помощен персонал като надзиратели, делегати, журналисти и накрая публиката, която е привлечена от атрактивността на спортното събитие. Големите спортни събития, турнири, мачове и състезания, освен популяризирането на спорта и неговите ценности, водят до увеличаване на пристигащите туристи в дестинацията, която е домакин на спортното събитие.

В Европа и света този вид туризъм е бързо развиващ се икономически сектор, в който всяка година участват десетки милиони спортни туристи с потребление от около 7 милиарда евро.

Освен състезанието, много важна област на спортния туризъм е развлекателния туризъм, който обединява хора, които ще се занимават със спортни и развлекателни дейности, за да задоволят нуждите си от движение и да постигнат всички предимства, които носи активният начин на живот. Този вид спортно-развлекателен туризъм може да се раздели на летен и зимен, за които Пирот разполага с повече от задоволителна инфраструктура и човешки ресурси.

Спортният туризъм носи икономически ползи за дестинацията в резултат на продажбата на настаняване, храна и напитки, транспортни услуги, билети, сувенири, местни и държавни такси и други форми на преки и косвени туристически разходи. Предимството на дестинацията може да бъде постигнато чрез организиране на събития в областта на спортния и развлекателния туризъм като ключов продукт, който се предлага. Продуктите на спортния туризъм генерират преки инвестиции на местната и националната администрация, приходи от спонсорство, повишаване на туристическата атракция и медийна експозиция на дестинацията, с което се постигат вторични многостранни ефекти. Освен това в спортно-развлекателния туризъм сезонният аспект на пътуването е по-слабо изразен, но преди всичко се обуславя от качеството на условията, при които ще се осъществява дадената спортно-развлекателна дейност, независимо от времето на годината.

Пирот е град, който със съществуващата си инфраструктура, досегашните спортни постижения и спортен дух предлага възможност за развитие на спортен туризъм в областта на спортно-състезателните и спортно-развлекателните дейности. Създаването на Спортния център Пирот, изграждането и реконструкцията на множество спортни съоръжения създадоха възможности за успешно планиране и осъществяване на спортно-развлекателни дейности.

Качествените и разнообразни съоръжения, предназначени за спортно-развлекателни дейности, са основна предпоставка за развитието на детско-юношеския спорт, развлекателния спорт, както и върховните спортове, които могат да привлекат голям брой зрители и по този начин значително да допринесат за развитието на спортния туризъм.

Спортния център Пирот като двигател на развитието на спортния туризъм в Пирот

Спортният център Пирот е основан през 2007 г. като институция, която извършва спортни дейности на територията на град Пирот и участва в организирането на спортни, културни и други събирания и събития, организира спортни дейности, физически упражнения (тренировъчни, тренировъчни и развлекателни дейности) и различни спортни събития, но и поддържа и използване на поверените му съоръжения.

Спортния център Пирот разполага със следните спортно-развлекателни съоръжения:

- Спортна зала Кей, която е построена през 2006 г. със средства на Европейския съюз.
- Балонна зала построена 2008 г.
- Градски стадион с четири затравени терени
- Тенис кортове (пет шлакови терени)
- Младежки стадион.
- 3 мини игрища
- Вътрешен басейн
- Градски ски курорт.
- Градски басейн
- Трим пътеки на Кей и на хълма Сарлах
- Велоалеи
- Пътека за ролкови кънки
- Градска ледена пързалка

Въз основа на анализа на съществуващите тенденции в Европа в областта на спортно-развлекателния туризъм се установи наличието на следните тенденции:

- изразено развитие на индивидуалните спортове за разлика от колективните спортове
- повишен интерес към т.нар фитнес дейности, насочени към подобряване на личното благосъстояние и постигане на физическа и духовна хармония (фитнес зала, пилатес, йога, джогинг, крос фит и др.)
- повишен интерес към приключенските дейности, които биха се извършвали в природната среда (планинско и шосейно колоездене, пешеходни турове, лов и риболов, къмпинг и излети сред природата).
- Повишен интерес към дейности, които се провеждат в градска среда (ролери, скейтборд, градска акробатика – паркур, акробатично колоездене и др.) неформално събиране на хора, които, извън традиционните спортни организации, споделят едни и същи спортни и развлекателни интереси.

Въз основа на гореспоменатите тенденции може да се заключи, че има повишено ниво на индивидуализъм в областта на спорта, което до голяма степен се отразява в спортно-развлекателните дейности в туризма.

На територията на община Монтана са развити: баскетбол, волейбол, борба, карате, джудо, лека атлетика, футбол, автомобилизъм, кикбокс. Спортните дейности и клубове са съсредоточени в Монтана. В град Монтана има спортен комплекс „Огоста“, включващ стадион и голяма спортна зала, както и редица други спортни съоръжения: баскетболна зала, зала по борба и джудо, три открити тенис корта, два открити басейна и един закрит. В града са изградени „комшийски“ спортни игрища за баскетбол и футбол, както и шахматно игрище

в центъра Градската градина. Количествено спортната инфраструктура е достатъчна, но физическото ѝ състояние не отговаря напълно на изискванията за такива съоръжения.

9.4 Модели на дейности в рамките на спортния туризъм

Благоприятното туристическо-географско положение на Пирот дава огромен потенциал за организиране на спортно-развлекателни дейности, които биха допринесли за развитието на спортния туризъм и по този начин биха подобрили качеството на живот на жителите на Пирот и околните места, но може да се очаква и напредък в туристическите посещения на тази дестинация. Един от най-важните сегменти на туристическото предлагане със сигурност е предлагането на спортно-развлекателни услуги. Този вид туристически услуги в развитите страни придобиват такива размери, че някои туристически центрове с право се отделят като центрове на спортно-развлекателния туризъм.

През последните няколко години град Пирот показва ускорено развитие на спортно-развлекателната дейност чрез подобряване на спортно-развлекателната инфраструктура, но и чрез успешното организиране на различни модели спортно-развлекателни дейности.

На територията на град Пирот, но и в селските райони в близост на Пирот успешно се организират следните модели на спортно-развлекателни дейности, много от които се реализират:

Модел 1: Природата и Вие

Програмата под название „Природата и Вие“ може да бъде организирана в спортно-развлекателния център Дойкинци и да има за цел да включи колкото се може повече жители от Пирот и околните общини в спортно-туристическото предложение на този екскурзионен център.

Спортно-развлекателния център Дойкинци е един от най-модерните и много добре оборудваните планински хижи в Сърбия. Намира се в село Дойкинци, на около 40 километра от град Пирот, на Стара планина, на входа на строгите природни резервати на Природен парк Стара планина. Сградата е във впечатляваща обстановка край Дойкинската река на 900 м надморска височина, свързана с асфалтов път с Пирот.

В близост до тази сграда се намира един от най-красивите водопади на Стара планина, водопад Тупавица, след това курорта Врело, езерце с пъстърва, система от пешеходни пътеки, планинарство, колоездене и др. Също така наблизо е Визиторския център – център за посетителите на Врело, който презентира природното и културно наследство на природния парк Стара планина.

Настояването в спортно-развлекателния център Дойкинци е предназначено за различни организирани групи с 10 и повече потребители, на студентски, спортни, научни организации, институции и културни институции, алпинистки клубове, сдружения, съюзи и подобни потребители.

Спортно-развлекателния център Дойкинци разполага с 4 групови спални с общи бани, 2 стаи

с двойно легло и 1 студио, полупрофесионална кухня за приготвяне на храна, трапезария за потребителите на дома с 54 места, телевизор. Максимален брой места за настаняване е 60. Ползването на кухнята и трапезарията е обща за всички потребители. На територията на Спортно-развлекателния център Дойкинци може да се организира многодневен престой със следните ежедневни дейности:

Ходене и бягане по здравни и трим пътеки

Пътеките за здраве и трим пътеки са специфични форми на занимания за индивидуални и групови упражнения в приятна природна среда. Здравните пътеки са подредени пътеки с различна дължина и форма за ходене и бягане. Дължината и формата на здравната пътека зависи от конфигурацията на терена и наличното пространство. Здравните пътеки задължително съдържат и информационни табла, на които чрез рисунки и текст се дава основна информация за пътеката, начина на употребата ѝ и препоръки относно дозировката на обема и интензивността на упражненията. Основните дейности по здравните и трим пътеки са ходене и бягане в съответствие с нивото на способностите на всеки участник. Дейностите по тези пътеки могат да бъдат приятно изживяване, почивка и релаксация, но и начин за подобряване на здравословното състояние и физическата форма. С това се постигат значителни ефекти и положително въздействие за повишаване на общата издръжливост, регулиране на телесното тегло и превантивна защита на здравето. Дейностите по тези пътеки са достъпни за хора от всички възрасти, двата пола и различни нива на физически способности. Благодарение на възможността за прецизно дозиране и контрол на натоварването по време на ходене и бягане, здравните пътеки могат да се използват не само за повишаване на общите способности и превантивно укрепване на здравето, но и за отстраняване на леки здравословни проблеми със системни консултации с медицински експерти.

Скандинавско ходене

Скандинавското ходене е дейност, характеризираща се с ангажиране на цялата мускулатура на тялото, тъй като се изпълнява с помощта на специално проектирани щанги, които наподобяват щанги за ски, с тази разлика, че имат гумени подложки отгоре, които помагат да се предпази щангата от подхлъзване при ходене на различни видове на терена. В сравнение с обикновеното ходене, скандинавското ходене предполага значително ангажиране на мускулите на ръцете, гръдния кош и раменно-лопатичната област, тъй като, при ходенето човека силно се обляга на щангите. Това повишава интензивността на ходенето, осъществява по-висок разход на енергия и по този начин се постига значителен напредък във функционалните възможности на организма (аеробен и анаеробен капацитет на организма). Скандинавското ходене е занимание, подходящо за различни възрастови категории, така че цялото семейство (деца, родители, баби и дядовци) могат да се включат в организацията на скандинавското ходене. Тъй като с тази дейност се организира значителен физиологичен ефект върху здравето на организма, тази дейност може да бъде придружена от основни инструкции от страна на рекреатора за ефектите на физическата активност върху мускулната, сърдечно-съдовата и дихателната система.

Това би развило осведомеността сред потребителите на дейността за ползите от физическата активност. За организирането на тази дейност е необходимо потребителите да имат

подходящи обувки за ходене, а организаторът да се погрижи за закупуването на щеките. Щеките за скандинавско ходене са малко по-къси от щеките за скандинавски ски и се изработват в два основни варианта (с фиксирана дължина на щеката и с регулируема дължина на щеката - телескопична).

Планинско колоездене

Това е дейност, която включва каране на специално проектирани велосипеди по неподредени пътеки, които се характеризират с много неравен терен и е предназначена предимно за млади хора, както и хора на средна възраст. Планинското колоездене спада към групата на екстремните спортове и като такова носи със себе си известен риск, така че е необходимо участниците да бъдат предупредени за важността на носенето на защитно оборудване. Пътеките на спортно-развлекателния център Дойкинци са много подходящи за организиране на планински велосипедни турове. Тази дейност става особено привлекателна за туристите, ако се извършва в природната среда, богата с гори и растителност, какъвто е случаят с пътеките в спортно-развлекателния център Дойкинци. Това също е дейност, която носи значителни ползи за здравето. Добре е организаторите на планинските байк турове да изготвят карти с основните характеристики на пътеката и карта на терена, по който биха се движили велосипедистите. Много е важно да се посочат особеностите на наклона на терена и разликата във височината, която се преодолява с каране на велосипед, тъй като в съответствие с това и със собствените си физически възможности всеки участник би избрал подходящата пътека.

Горепосочените дейности по програмата „Природата и вие“ са насочени към развитието на туристическата оферта в селските и неурбанизираните райони на Пиротския регион. В продължение на десетилетия научните изследвания потвърждават положителната връзка между физическата активност, извършвана на открито в природната среда, и положителните резултати за здравето. Добре известно е също така, че престоят сред природата и сцените от непокътната природа намаляват стреса, който е един от най-честите рискови фактори за здравето. Тези факти подкрепят твърдението, че природните дадености на Стара планина и Пиротския край са важен фактор за развитието на спортно-развлекателния туризъм. Изпълнител на програмата: местното самоуправление, Спортния център Пирот и Туристическата организация Пирот

Целева група: семейства, деца и младежи, възрастни хора

Модел 2: Коледно училище по спорт -традиционно събитие

За нуждите на развитието на детско-юношеския спорт през изминалия период, Спортния център Пирот е извършил задълбочено проучване, в което са включени деца от всички пиротски основни училища, като по този начин е събрана извадка от около 3000 деца. Целта на анкетата беше да се установи процентът на децата, които се занимават със спорт, причините да не се занимават със спорт, дали занимаващите се със спорт са били на медицински прегледи, какъв е процентът на плуващите, полуплуващите и неплуващите. Резултатите от изследването показаха, че около 80% от децата в Пирот не спортуват активно. Като причини за това 40% от децата посочват, че не са достатъчно информирани кои клубове работят с по-младите възрастови категории и как да се включат в работата им, 10% от децата отговарят, че не искат да спортуват, не са мотивирани, 15 % от децата са посочили като

причина, че не разполагат с достатъчно материални средства за екипировки и членски внос. Като друга причина да не спортуват повечето деца посочиха, че нямат достатъчно време поради училищни задължения. Що се отнася до медицинските прегледи, проучването показва, че 50% от децата, които спортуват, не са имали нито един медицински преглед през годината. По-нататъшните изследвания показаха тревожен факт, че 70% от децата принадлежат към категорията на неплуващи, което показва необходимостта от организиране на училище по плуване. Получените данни насърчиха Спортния център Пирот да стартира една от най-мощните спортно-развлекателни акции, предназначени за деца и младежи „Коледното училище по спорт”.

Коледното училище по спорт е разпознаваем бранд на град Пирот. В рамките на Коледното училище по спорт Спортния център Пирот организира напълно безплатна програма от спортни училища в 57 различни спортни дисциплини за всички ученици през зимната училищна ваканция, под егидата на град Пирот.

Преди началото на зимната ваканция организаторите от Коледното училище по спорт провеждат анкета с деца в по-малка и по-голяма училищна възраст, за да установят интересите им към различните видове спорт. Също така, за да популяризират спорта сред деца от различни възрасти, организаторите на откриването на спортното училище довеждат някои от най-успешните спортисти на Сърбия, участници в олимпийски игри, световни и европейски състезания. Целта е популяризиране на спорта и здравословния начин на живот сред децата. Безплатните занимания дават възможност на децата да изпробват различни спортни дейности и на база личен опит да решат да продължат да се занимават с някои от спортовете от богатото предложение на пиротските спортни клубове и сдружения. Тревожните данни за процента на неплуващите сред децата и младежите в Пирот задължават организаторите на спортно-развлекателните дейности в Пирот да обърнат специално внимание на училището по плуване. Това е от голямо значение за програмите на безплатните училища по плуване, които се организират всяка година на Градската зона за къпане с цел намаляване на процента на неплуващите и полуплуващите. С изграждането на модерния закрит басейн град Пирот осигури условия за успешна подготовка на неплуващите през цялата година.

Освен спортни дейности, Коледното училище включва дейности в областта на културата, музиката и старите занаяти (училище за народни традиции, фолклор и музика, тъкачество, училище по китара, зимно училище по изработка на празнична погача, училище по екология, училище на радиотехника).

Модел 3: Зимни спортно- развлекателни дейности - „И аз обичам снега“

Зимния спортно-развлекателния туризъм е форма на туризъм, която се реализира в планинските зимни центрове и включва ангажиране на участници в спортно-развлекателни дейности на сняг като алпийски ски, ски бягане, сноуборд и игри на сняг и лед.

Пирот има ски писта, разположена в близост до града на само на 12 километра от центъра на града. Ски пистата на Планинарския дом разполага с модерна въжена линия тип чиния с капацитет 400 скиори на час. Със красотата си пътеката привлича много посетители. Любителите на скит, които в стремежа си към активна почивка в непосредствена близост до града, имат възможност да карат ски като едно от най-атрактивните спортно-развлекателни

дейности. Един от основните фактори за развитието на предлагането на спортния туризъм е привлекателността на района, където се създава туристическото предложение, т.е. където се осъществяват спортно-развлекателните дейности. Ски пистата на Стара планина, с която разполага Пирот, е една от най-атрактивните локации, която е предназначена за деца и младежи, но и за възрастни любители на ски, оборудвана със система за изкуствен сняг и моторна шейна.

Модел 4: Адаптивно плуване

С изграждането на закрития басейн, Пирот създаде възможност за развитие на различни програми от спортно-развлекателни дейности, които се реализират във водата (плуване, водна топка, фитнес програми, водни упражнения и др.). Една от много важните форми на водни дейности е адаптивното плуване за хора с увреждания, както и за хора с умствени увреждания, които им пречат да се занимават с нормални спортни и развлекателни дейности. Адаптивното плуване дава възможност на хората с увреждания да се научат да плуват, да усъвършенстват своите функционални и двигателни умения, да подобрят здравословното си състояние и изпитат лично удовлетворение, като се занимават със спортни и развлекателни дейности във водната среда, те се подготвят да се чувстват безопасно и комфортно във водната среда, да овладеят плаване по водата, дишане и ориентация под водата.

Модел 5: И аз обичам пързаяне на кьнки-пързаяне за всички

С изграждането на пързалката Пирот обогати значително спортно-развлекателното си предложение през зимния период и се изравни с много световни столици, които в своето спортно-развлекателно туристическо предложение имат организирани пързалки на кьнки от всички възрасти. Пързаяне на кьнки принадлежи към групата на градските спортни дейности, които в момента се реализират предимно на организирани пързалки, разположени в градски райони. С пързаяне на кьнки се постигат редица ползи за здравето, вариращи от подобрен баланс, сила на долните крайници, издръжливост, гъвкавост, координация, до умствена годност и по-добро психическо и емоционално здраве. Освен че пързаянето е много здравословно и полезно за състоянието на опорно-двигателния апарат, то е и много забавно, което има особена стойност в борбата със стреса. Забавният компонент на карането на кьнките привлича деца и младежи, което създава възможност за организиране на училище по кьнки с голям брой участници. В училището по кьнки децата усвояват основите на техниката на пързаяне, социализират се и задоволяват нуждата от ежедневна физическа активност.

Много е важно да се отбележи, че територията на град Пирот се пресича от европейския пешеходен път Е-4 (ЕРА има около шест милиона членове) и че той е само трасиран и все още не е маркиран.

Спортният туризъм (подготовка на клубове и спортисти от други градове и държави, организиране на състезания, развлекателен спортен туризъм, училища сред природата) може да бъде източник на доходи за развитието на върховния спорт, както и стимули за спортове и идеи, недостатъчно представени в тази среда (парапланеризъм, спелеология, планинско бягане, планинско колхозене, гребане, ориентиране).

Модел 6: Семейен ден за рекреация

С цел популяризиране на здравословния начин на живот и значението на рекреацията за цялото семейство е възможно да се организират няколко спортни разходки годишно, в които да участват семейства като цяло. Предложението е в тези дни да се организират възродителни състезания, за да се възпитава спортния дух сред децата и възрастните, работилници, трибуни и други подобни. Би било много ценно, ако местните компании също покажат социална отговорност и финансово подкрепят такива инициативи.

Що се отнася до община Монтана, може да се каже, че има тенденция за провеждане на традиционни мероприятия в определени спортове по отношение на организиране на състезания на местно, национално и международно ниво.

Благодарение на функционирането на спортния комплекс „Огоста“, който има условия за организиране на различни спортни прояви, жителите на Монтана имат възможност да посещават и да бъдат участници в различни мероприятия.

Освен стандартните спортни съоръжения, повечето хотели предлагат възможности за различни спортни дейности: плуване, волейбол, баскетбол, футбол и др.

Градът има дългогодишна традиция в спорта и инфраструктурата, която позволява организиране на различни спортни събития. На територията на община Монтана интензивно се развиват баскетбол, волейбол, карате, джудо, лека атлетика, футбол, кикбокс.

България разполага с широк спектър от природни и антропогенни ресурси, някои от които се експлоатират от десетилетия, а други са разработени сравнително наскоро и имат значителен потенциал за създаване както на „традиционни“, така и на „нови“ туристически продукти. Страната има условия за развитие на почти всички видове туризъм, като във всеки туристически регион има широк спектър от възможности и специфични комбинации.

Що се отнася до спортния туризъм, България го класифицира на два вида:

1. Активен туризъм: мотивиран от занимаване със спорт и спортно-тренировъчни дейности

2. Спортен и събитийен туризъм: мотивиран от наличието на спортни събития

Община Монтана принадлежи към т.нар. Старопланински райони, където са развити и двата вида спортен туризъм, като има особено добри възможности за развитие на планински туризъм, както:

1. Планински и алпинистки рекреационен туризъм
2. Приключенски и екотуризъм
3. Културно-исторически, фестивален и творчески туризъм
4. Селски туризъм
5. Религиозен и поклоннически туризъм
6. Планински ски туризъм

Богатството на природата в тази част на България в Монтана дава възможност за селски, спа, ловен и бързо развитие на спортния туризъм. Най-високият връх е Ком и се намира на 2016 m надморска височина и е най-високата точка в цялата област Монтана.

Отвъд река Дунав, като европейски транспортен коридор и пристанище, град Лом представлява „входната врата“ за туристите от Западна Европа в Монтана и Стара планина. В района се намира връх Ком 2016 m, Копренската еко пътека, която е под върха Копрен и „Деяница“, чийто маршрут описва пълен кръг с изходна точка на хижа „Явор“ и продължителността на този маршрут е около 7 часа. Пещерата Мишин камък край село Горня Лука е природна забележителност в дъбовата гора. Пещерата е интересна със своите подземни езера и редки красиви сталактити и сталагмити.

Природният резерват „Горня Кория“ край Берковица е разположен на северния склон на Западна Стара планина в подножието на връх Ком с обща площ от 161 ha, от които 146,1 ha залесени и 14,9 ha незалесени. Надморската височина е от 1100 до 1700 m (средно 1500 m) със северна, северозападна и североизточна експозиция. Защитената местност „Копрен - Равно буче - Деяница – Калиманица: е с обща площ 536,4 ha горски фонд и обединява четири живописни местности в Копиловския дял на Западна Стара планина. В град Монтана са изградени три парка, а язовир Огоста е на 2 km от центъра на града. На езерото Огоста се намира най-големия открит воден комплекс в Северозападна България - спортно-развлекателният комплекс Огоста.

Както споменахме, Монтана има добри възможности за спорт. Добре работят спортните клубове по баскетбол, борба, волейбол, джудо, лека атлетика, карате, стрелба с лък, тенис на маса, футбол, автомобилизъм. Добрите възможности за физическа активност предоставят гореспоменатите танцови групи и клубове.

Значителна част от учениците участват в ежегодните училищни спортни игри, но все още голям брой деца не участват в спортни дейности извън училище. Водещи заболявания при учениците са затлъстяване, хипертония, астма, гръбначни изкривявания, артропатия, зрителни нарушения, диабет.

Съвременният модел на здравословния начин на живот ще развива принципа на делегиране на права и отговорности от държавата и активна подкрепа и партньорство с неправителствени и младежки спортни организации за преодоляване на тези проблеми, та все по-голям брой деца да започнат активно да се занимават със спорт.

За насърчаване и подобряване на ефективността на тази дейност Монтана предприе следните мерки през последните години:

- модернизация и обновяване на съществуващи съоръжения и изграждане на нови спортни съоръжения като неразделна част от социалната политика на местно, регионално и национално ниво;
- добра координация и сътрудничество на съответните институции при провеждането на активна пропаганда чрез медиите и при планирането и провеждането на различни спортни събития;
- осигуряване на условия и морални стимули за доброволческа дейност при организиране и провеждане на масови спортни прояви, занимания във фитнес центрове и други форми на спорт

Община Монтана ще разработи дългосрочна програма за постоянно разширяване на системните физически упражнения и спорт, както и осигуряване на по-лесен обществен достъп до подробна информация за актуалната достъпност на спортните съоръжения за обществеността.

10. Анализ на общественото мнение-отношение на младите хора относно развитието на спорта в техния град (анкета)

Младите хора имат огромен потенциал в спорта както като активни участници, така и като популяризатори на спорта и рекреацията. Създаването на здравословни навици от най-ранна възраст е много важно, защото по този начин се придобива желание при децата да се занимават със спорт всеки ден и това да разбират не като задължение, а като начин на живот.

Съгласно Европейския кодекс за спортната етика и Европейската спортна харта на Съвета на Европа, спортът трябва да бъде:

- хуманн, свободен и на доброволна база
- достъпен за всички при равни условия
- здрав и сигурен (безопасен);
- ферплей игра, толерантен, етично приемлив и фокусиран върху пълната реализация на личността;
- независим от злоупотреба под каквато и да е форма, т.е. всичко, което противоречи на спортния дух.
- в съответствие с природната среда и социалната околна среда;

Спортният дух е съществена ценност на спорта и се характеризира с: ферплей етика, честна игра и честност; здраве; изключителни постижения, характер и образование; радост и забавление; съвместна дейност; ангажираност; уважение към правилата и законите, уважение към себе си и другите участници; смелост, общност и солидарност.

Анализите, направени през предходни години в Сърбия, дават ясна представа за навиците на населението по отношение на занимаване със спортна рекреация. Броят на тези, които не се занимават с никаква рекреация, е очевиден, а значителен е и броят на тези, които в недостатъчна мярка се рекреират. Цели 18% от анкетираните жени и 67% от респондентите от мъжки пол практикуват рекреация до три пъти месечно, което няма ефект, докато близо половината от анкетираните практикуват рекреация само 1-2 пъти седмично, което води до извода, че близо 70 % от анкетираните не се рекреират достатъчно. Анализът показва, че 8% от анкетираните жени и 12% от мъжете ежедневно практикуват рекреация. Също така 55% от анкетираните смятат, че умерената физическа активност може да запази здравето, а 36% посочват, че тя е необходима в ежедневието. Повече от половината от анкетираните (65%) казват, че спортът и рекреацията са гаранция за добро здраве. Данните от проучването за 2017 г. в България показват, че процентът на гражданите, които редовно се занимават със спорт или практикуват различни упражнения, е непроменен спрямо данните от 2013 г. - 2%. 51% от анкетираните нямат достатъчно възможности за спорт и физическа активност в местоживеенето си, 10% от българите смятат, че местните спортни клубове и другите доставчици на спортни услуги предлагат достатъчно възможности за физическа активност, което е с 2% повече в сравнение с предходната проучване. 2% от българите членуват в спортни клубове, 5% във фитнес и здравни клубове, а 2% в други видове клубове. Най-честата причина за неучастие в спорт и физическа активност е липсата на време – за 41% от анкетираните, както и липсата на адекватно спортно съдържание, съобразено с техните нужди.

Анализ на общественото мнение

За целите на изготвянето на стратегията, а в рамките на проекта *Спортни дейности за млади хора - бъдеще за всички в трансграничния регион* беше направен анализ на общественото мнение в Пирот и Монтана, относно нагласите на младите хора по отношение на развитието на спорта в техните градове. През изминалия период беше завършено проучването, което включи деца в гимназиална възраст и което събра извадка от осемдесет деца. Проучването имаше за цел да определи процента на децата, които се занимават със спорт, както и причините да не се занимават със спорт.

Interreg-IPA CBC
Bulgaria - Serbia

The project is co-funded by EU through Interreg-IPA CBC Bulgaria-Serbia Programme

АНАЛИЗ НА ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ - ОТНОШЕНИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА ЗА РАЗВИТИЕТО НА СПОРТА В ТЕХНИЯ ГРАД

АНКЕТА :

1. Занимавате ли се редовно с физически упражнения, спорт или развлекателни дейности? _____

2. Колко пъти седмично правите спортни или развлекателни упражнения?_

3. Член ли сте на някой спортен клуб?

4. Мислите ли, че броят на часовете по физическо възпитание в училище е достатъчен за правилното ви израстване и развитие? _____

5. Има ли организирани клубове във вашия град за всички видове спорт, за които съществува интерес? _____

6. Кои са основните мотиви за занимаване със спорт или развлекателни дейности?

7. Какви проблеми срещате, докато се занимавате със спорт?

8. Препоръки за подобряване на спорта в града?

Благодарим ви, че попълнихте анкетата

Чрез анкетата на младите хора бяха зададени следните въпроси:

1. Редовно ли се занимавате с физически упражнения, спорт или развлекателни дейности? - Четиридесет и пет респонденти отговориха с ДА, докато тридесет респонденти отговориха с НЕ и пет отговориха, че от време на време се занимават с физическа активност.
2. Колко пъти седмично правите спортни или развлекателни упражнения? Двадесет и двама респонденти отговориха, че спортуват всеки ден, 20 респонденти, че спортуват 3 до 4 пъти, и 24 респонденти, че спортуват два пъти седмично, а четиринадесет респонденти казват, че изобщо не се занимават със спорт.
3. Членувате ли в някой спортен клуб? Двадесет и осем анкетираните отговориха, че членуват, а петдесет и двама, че не членуват в нито в един спортен клуб.
4. Смятате ли, че броят на часовете физическо възпитание в училище е достатъчен за вашето правилно израстване и развитие? Петдесет и шест респонденти отговарят, че смятат, че броят на часовете по физическо възпитание е достатъчен, докато двадесет и шест дадоха отрицателен отговор.
5. Има ли организирани клубове във вашия град за всички видове спорт, за които има интерес? 60 респонденти дадоха положителен отговор, двама респонденти казаха, че не знаят, а осемнадесет респонденти изразиха негативно отношение.
6. Кои са основните мотиви за спортни или развлекателни упражнения?
7. Седемдесет и един респонденти отговориха, че здравето и външният вид са основните мотиви, докато девет респонденти заявявиха, че им липсва мотивация
8. Какви проблеми срещате, докато спортувате?

33 респонденти написаха, че не са срещали проблеми, 34 респонденти заявявиха, че имат проблем с кондиция, мускулни възпаления, наранявания, петима респонденти заявявиха, че нямат време, осем казваха, че изобщо не се занимават със спорт.

Като последен въпрос в анкетата бяха зададени Препоръки за подобряване на спорта в града?

Шестдесет и двама респонденти заявиха, че е необходимо да се въведат повече безплатни спортни училища, да се изградят повече зали за упражнения, да се изградят повече баскетболни игрища, петима респонденти препоръчаха закупуването на нови фланелки и спортно оборудване в клубовете, а тринадесет респонденти казаха, че нямат препоръки.

Заключението от проведеното изследване на базата на отговорите и мненията на респондентите е, че е необходимо да се положат повече усилия за популяризиране на значението на спорта и рекреацията с модернизация на оборудването и инфраструктурата.

Също така е очевидно, че е необходимо непрекъснато да се насърчават и създават условия за подобряване на рекреацията и „спорта за всички“ за гражданите в трансграничния регион Пирот-Монтана и особено за децата, младежите, жените, хората с увреждания и възрастните хора.

11. Инструменти за насърчаване на развитието на младежкия спорт

11.1 Инструменти за популяризиране на спорта в Пирот

Един от важните инструменти за популяризиране на спорта в Пирот е Коледното училище за спорт. Това е един от най-добрите начини за мотивиране и приобщаване на деца от всички възрасти към спорта, но и за популяризиране на различни видове спорт, за които децата могат да се определят и по-късно активно да се занимават със същия. Освен спорт има и ателиета по актьорско майсторство, китара, комикси, радиотехника. Целта е популяризиране на спорта и здравословния начин на живот сред децата, а безплатните занимания им помагат да опитат различни неща и да решат с кой спорт искат да се занимават.

Провеждането на пролетен и есенен крос за деца от всички училищни възрасти е един от важните начини за популяризиране на бягането като един от начините за здравословен живот, спорт и развлечение. Той също насърчава и състезателния дух у децата, което е много важно за сериозното занимаване със спорт и постигането на високи спортни резултати. Всяка година в това спортно събитие се включват над 3000 деца.

Също така, голям брой успешни клубове от Пирот от различни сфери на спорта, чиито членове постигат забележителни резултати на национални и международни състезания, са много добри популяризатори на спорта. Те популяризират спорта като начин на живот и добро здраве.

Проектът „Спортни дейности за младите хора – бъдещето за всички в трансграничния регион“, който се изпълнява в периода 2020/2022 г., а финансира се от Interreg IPA трансгранична програма България-Сърбия, има роля за популяризиране на спорта сред децата и младите хора. Новата спортна инфраструктура - т.е. стадиони с изкуствена трева, които ще бъдат изградени в Пирот и Монтана, ще допринесат за по-активно занимаване с футбол сред децата и за по-добра тренировка на футболните клубове в двата града. А именно футболистите ще имат възможност активно да тренират през зимата, което е много важно за този вид спорт поради кондицията, която получават. Модерните стадиони със съпътстващите съоръжения ще доведат до популяризиране на спорта и ще привлекат вниманието на новите начинаещи във футбола. Също така ще се проведе и седемдневно спортно събитие, в което ще участват по 15 деца от Пирот и Монтана и което ще включи още около стотина деца, играещи футбол и други спортове, активно да участват в събитието.

Професионални спортисти ще бъдат лектори на това събитие и ще учат децата на здравословен начин на живот и навици, които трябва да се възприемат от ранна възраст и да ги прилагат през целия живот. Много важен сегмент от тези лекции е професионалната ориентация към спорта, която ще бъде обсъдена, защото спортистите ще говорят за професионалната си кариера в спорта и значението на редовните и усърдни тренировки за постигане на резултати.

11.2 Инструменти за популяризиране на спорта в Монтана

И община Монтана, също като и Пирот, работи активно по популяризирането на спорта сред децата и младежите на територията си. В полза на това говорят множество спортни събития, реализирани проекти от различни фондове и изградена спортна инфраструктура, която непрекъснато се модернизират. Всичко това има за цел да привлече деца и младежи да тренират активно преди всичко поради здравословни причини, но и някои от тях да постигнат професионална кариера и да бъдат топ спортисти.

Някои от събитията, които популяризират спорта в Монтана са:

1. Турнир / бягане „Ученически спортни игри“, организиран от Министерството на образованието, където са представени следните спортове: футбол, баскетбол, волейбол, колоездене.
2. Специализиран традиционен турнир по футбол за деца до 17 г. „Панжеж и комад“. Този турнир продължава 3 дни и се провежда всяка година през есента. Турнирът събира голям брой деца всяка година и е много добре посещаван от хора от цялата област Монтана
3. Спортен празник в Монтана, наречен „Спорт, достъпен за всички деца“. Сдружение „Българска спортна федерация за деца и младежи в риск“, със съдействието на Община Монтана и СК „Широко сърце“ Монтана, организира спортен празник в Монтана под наслов „СПОРТ ДОСТЪПЕН ЗА ВСИЧКИ ДЕЦА“. В състезанието участват деца от институции за деца и младежи в риск от Северозападна България. Събитието е част от годишния календар на БСФДМР. Участниците се състезават в четири спорта – баскетбол 3х3, тенис на маса, лека атлетика и футбол на закрито.
4. Турнир по волейбол
5. Турнир по уличен баскетбол
6. Турнир по скейтборд
7. Турнир по джудо
8. Турнир по карате
9. Турнир по бразилско жиу-джицу

Всички тези турнири се провеждат през лятото, докато децата са във ваканция, което е важен инструмент за популяризиране на спорта сред децата, когато те не ходят на училище, тогава те имат повече време за спорт и развлечение и прекарват повече време на открито, което допринася за здравословно израстване.

12. Списък на потенциалните проекти в областта на спорта за периода 2022-2027 г.

Основа за изготвянето на списъка на потенциалните проекти са съществуващите стратегически документи на град Пирот (План за развитие на град Пирот 2021-2028 г. и План за капиталови инвестиции), както и актуалните документи на Община Монтана (Решение за бюджет и План за интегрирно развитие на Община Монтана).

Някои проекти са конкретно свързани с град Пирот или Монтана, но съществува и редица проекти, които могат да се изпълняват паралелно от двете страни, т.е. на територията на двата града. Това е разбираемо, защото Пирот и Монтана са много съпоставими по отношение на развитие и потенциал за развитие на спортно-рекреационни дейности.

ТЕРИТОРИЯ И ВРЕМЕ НА РЕАЛИЗАЦИЯ	ПРОЕКТИ
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2025	Изготвяне на проектно-техническа документация за реконструкция на спортни игрища - открити и закрити игрища в градовете и селата
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2025	Изготвяне на проектно-техническа документация за изграждане на спортни съоръжения в града
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2025	Изготвяне на проектно-техническа документация за изграждане на открити спортни игрища в градове и села
ПИРОТ- МОНТАНА 2024-2027	Изготвяне на проектно-техническа документация за Музея на спорта – Пирот
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Реконструкция на спортни игрища (открити и закрити игрища в села и градове)
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Изграждане на спортни съоръжения в града (многофункционални спортни съоръжения)
ПИРОТ- МОНТАНА 2024-2027	Изграждане на спортни игрища в градове и села (футболни игрища, баскетболни игрища, игрища)
ПИРОТ 2022	Изграждане на терен с изкуствена трева
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2024	Реконструкция на тенис кортове
ПИРОТ 2025-2027	Изграждане на Музея на спорта – Пирот
ПИРОТ 2022-2024	Изграждане на открит плувен басейн със съпътстващи съоръжения в рамките на спортно-рекреационния комплекс-Пирот

МОНТАНА 2022-2024	Изграждане на зали за масови спортове
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Организиране на спортни събития (тренировки, състезания и др.)
ПИРОТ 2022-2027	Изграждане на рекреационен парк в рамките на спортно-рекреационния комплекс (зелено парково пространство със спортни игрища, съоръжения за деца, младежки зони, фонтани, трим писта с оглед на концепцията за устойчивост - екология като приоритет, рециклиране, достъпност за хора с увреждания, със слабо зрение, преобладаващо използване на зеленина, приложение на възобновяеми енергийни източници, рационализация, фази на строителство) - Пирот
ПИРОТ 2022-2024	Реконструкция на лекоатлетическата писта и арената на Градския стадион-Пирот
ПИРОТ 2023-2025	Изграждане на приключенски парк на хълма Сарлах –Пирот
ПИРОТ 2023-2027	Реконструкция и изграждане на спортни игрища (с осветление) и трим писти в Училището за млечни продукти с общезитие „Д-р Обрен Пейич" - Пирот
ПИРОТ- МОНТАНА 2023-2027	Подобряване на обществения транспорт с велосипеди и велосипеден трафик
ПИРОТ- МОНТАНА 2023-2027	Изграждане на спортни съоръжения, предназначени за рекреация - трим пътеки, туристически пътеки, велоалеи, детски площадки и др.
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Осмисляне и изпълнение на програми, които популяризират и правят спорта достъпен за деца и младежи, жени, хора с увреждания
МОНТАНА 2022-2027	Създаване на общински младежки съвет – Монтана
МОНТАНА 2023-2024	Въвеждане на практиката „Управлявам града/селото за един ден (една седмица)” – в рамките на приоритетна младежка инициатива и иновации в управлението;
МОНТАНА 2022-2024	Развитие и подобряване на инфраструктурата и оборудването за масов спорт и младежки дейности:
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2025	Въвеждане на младежкото спортно доброволчество

- **Източници:**

- Републиканска статистическа служба на Република Сърбия
- Национален статистически институт на Република България
- План за развитие на град Пирот 2021-2028
- Закон за спорта на Република Сърбия, 2016
- План за интегрално развитие на община Монтана 2021-2027
- Общински план за младежта на община Монтана 2020
- Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Република България 2012-2022
- Програма за развитие на спорта в община Пирот 2016-2018
- Стратегия за развитие на окръг Монтана 2014-2020
- <https://www.stat.gov.rs/>
- <https://www.montana.bg/>
- <https://www.pirot.rs/>
- www.nsi.bg
- oblastmontana.org

Автор: Гражданско сдружение „Визия“ Пирот

Заглавие на документа:

Стратегия за развитието на спорта в трансграничния регион Пирот и Монтана

Име и номер на проекта:

**Спортните дейности за млади хора - бъдеще за всички в трансграничния регион
СВ007.2.21.072**

Програма:

Interreg IPA CBC Bulgaria-Serbia

Партньори:

Град Пирот, Република Сърбия

Община Монтана, Република България

Тази публикация е създадена със съдействието на Европейския съюз чрез Програмата за трансгранично сътрудничество Interreg-IPA България-Сърбия под ССИ № 2014ТС16I5СВ007. Единственото лице, отговорно за съдържанието на тази публикация е град Пирот и по никакъв начин не може да се тълкува като позиция на Европейския съюз или Управителният орган на програмата.